На прастор, на шырокі разлог
Выхадзі, мой народ, грамадою...
Якуб КОЛАС

№ 54 (4306)

10 ліпеня 2018 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г.
на беларускай
і рускай мовах

Выдавец:
УП «Народная Воля».
Кошт — свабодны.

Народная Воля

Да ўвагі!
Хто хоча набываць газету ў офісе рэдакцыі — чакаем!

ГАЗЕТА – ЧЫТАЧЫ

Не застаньцеся пасля адпачынку без «Народнай Волі»...

Не першы год заўважаем: летам падчас адпачынкаў хто-ніхто прыпыняе падпіску. Але ж у гэтым хаваецца пэўная небяспека: потым можна спазніцца з яе аднаўленнем.

Таму нагадваем: каб атрымліваць газету па пошце, напрыклад, у жніўні, аформіць падпіску трэба да 20 ліпеня. Пасля гэтай даты падпісацца можна будзе толькі на верасень і наступныя месяцы.

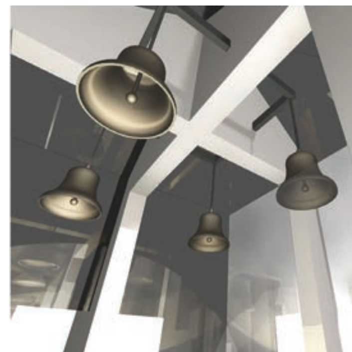
"Народная Воля" выдаецца свабоднымі журналістамі для свабодных людзей!

ПРАПАНУЕМ!

Наш варыянт памятнага знака мемарыяла «Курапаты»

Шаноўная рэдакцыя газеты "Народная Воля"!

Мінула больш за год з таго часу, як быў абвешчаны конкурс на эскізны праект памятнага знака мемарыяла "Курапаты".

Вынікі гэтага конкурсу, аб'яўленага Міністэрствам культуры (загад №69 ад 24.03.2017), павінны былі падвесці не пазней 1 мая 2017 года.

Да гэтага часу ўдзельнікі конкурсу і ўвогуле грамадскасць не маюць афіцыйнай інфармацыі не толькі пра выніkі конкурсу, але і ніякіх тлумачэнняў наконт таго, што адбываецца...

У сувязі з гэтым мы, аўтары аднаго з конкурсных праектаў, вырашылі прапанаваць рэдакцыі "Народнай Волі" азнаёміць грамадскасць з нашым варыянтам памятнага знака. Робім мы гэта без нейкага разліку на піяр уласнай ідэі (папярэдне мы атрымалі з боку галоўнага рэдактара гарантыю, што любы ўдзельнік конкурсу зможа надрукаваць сваю прапанову. – **Л.З.**). Мы лічым тэму Курапатаў занадта важнай, каб заблытаць яе ў чыноўніцкіх калідорах.

Мы ўпэўнены, што без Пакаяння не можа быць ні Памяці, ні Прымірэння.

З павагай архітэктары –

Лявонцій ЗДАНЕВІЧ,
Наталля ШАСТАКОВА.

КАМЕНТАРЫЙ

Дзякуючы людзям, якія 30 гадоў ахоўваюць урочышча "Курапаты" на поўначы Мінска, фактычна створаны своеасаблівы мемарыяльны комплекс.

Крыж – найбольш лаканічны і ўсёабдымны сімвал памяці чалавечых ахвяр – узяты ў аснову прапанаванай гэтым эскізным праектам кампазіцыі памятнага знака.

Мы, аўтары, упэўнены, што знак не варта размяшчаць у глыбіні Курапацкага лесу, дзе на любых месцы магчымы пахаванні і дзе непажадана масавае скапленне людзей і гучныя пафасныя мерапрыемствы. Стварэнне нашымі патрыётамі асяроддзе адпавядае трагічнаму вобразу гэтага месца, а дамінаванне прыроды (лес) ўвасканшвае надзею на вечнасць чалавечага духу і жыцця.

Таму прывязка каплічкі да ўваходнай пляцоўкі, непасрэдна ля кальцавой магістралі не толькі дазволіць захаваць без радыкальнага ўмяшальніцтва ўсю мемарыяльную зону ўрочышча, але і стане заўважным інфармацыйным знакам, які дазволіць многім мінчанам і гасцям горада больш даведацца пра падзеі 80-гадовай даўніны. Курапаты павінны стаць агульнанацыянальным месцам пакаяння, памяці і прымірэння.

Канструкцыя каплічкі элементарна простая:

– 4 жалезабетонныя пілоны сустракаюцца крыжападобна ўверсе і фарміруюць піраміду з вяршыняй "круглага" крыжа; колер жалезабетоннай канструкцыі – белы;

– аб'ём унутранай прасторы са скразнымі праходамі, якая не ацяпляецца, фарміруецца чорным кубом с пірамідальнай верхняй часткай объему з загартаванага чорнага паўпразрыстага шкла (без бачнага каркаса);

– у цэнтры ўнутранай прасторы ўстаноўлена мемарыяльная кампазіцыя (памятны знак) з подыумам для ўскладання кветак (унізе), стылізаваным бронзавым вянком (зверху), які адмяжоўвае месца для ўстаноўкі свячэй, і вечна палаючай лампадай у цэнтры.

Усе элементы кампазіцыі носяць абагулены сімвалічны характар і не сімвалізуюць канкрэтную канфесійную прыналежнасць.

Арыенціровачны кошт пабудовы памятнага знака "Курапаты" – 150–180 тысяч рублёў.

АД РЭДАКЦЫІ

"Народная Воля" прадастаўляе свае старонкі для ўсіх, хто хоча прапанаваць свой праект альбо проста выказацца наконт таго, якім павінен быць памятны знак мемарыяла "Курапаты".

РЭАЛЬНАЯ ЭКАНОМІКА

Як пашыраецца «Ганна»...

Нядаўна было прынята рашэнне рэарганізаваць ААТ «Віцебская бройлерная птушкафабрыка» (гандлёвая марка «Ганна»). Да яе далучаюць ААТ «Агротруд» – нерэнтабельную гаспадарку, страты якой у 2017 годзе склалі больш за 2,3 млн рублёў.

Як вядома, некалькі гадоў таму была затрымана гендырэктар «Віцебскай бройлернай птушкафабрыкі» Ганна Шарэйка па абвінавачванні ў махінацыях пры закупцы корму для птушак. Пасля доўгага знаходжання ў СІЗА ў 2016 годзе яна была адпушчана ў зале суда. Многія пункты абвінавачвання былі зняты. Яе прызналі вінаватай толькі па малаважным аб'ёме абвінавачванняў, зняўшы ўсе прэтэнзіі па фінансавай шкодзе. Пакуль Шарэйка адсутнічала, фінансаване становішча кампаніі рэзка пагоршылася. Цяпер жа справы на фабрыцы ідуць няпрэнна, выраслі аб'ёмы выручкі: з 182,7 млн руб. у 2016-м да амаль 215 млн у 2017 годзе.

«Ганна» – амаль цалкам дзяржаўны актыў, паводле дадзеных на 2017 г. дзяржаўная доля на прадпрыемстве – звыш 98%.

СТАЛА ВЯДОМА

Больш за мільён долараў выдзелена на Дзень беларускага пісьменства

Гэтыя сродкі, як расказаў дырэктар УКБ Іванаўскага раёна Валерый Грудовік, пойдуць на падрыхтоўку горада Іванава да рэспубліканскага свята.

Сярод аб'ектаў, якія будуць мадэрнізаваны, – вуліцы, гарадскі парк, дзіцячае аддзяленне цэнтральнай раённай бальніцы, СШ №4 і іншыя.

Як вядома, XXV Дзень беларускага пісьменства пройдзе ў Іванаве 2 верасня і будзе прысвечаны тэме "Мая малая радзіма".

ЧУЛІ?

Мітрапаліт Павел прызнаўся, што жыве ў Драздах

Кіраўнік Беларускай праваслаўнай царквы мітрапаліт Павел 9 ліпеня распавёў пра сваю маёмасць, выступаючы ў судзе як сведка па справе аб злоўжыванні службовымі паўнамоцтвамі ў дачыненні да **Уладзіміра Грозава,** былога першага намесніка дырэктара выдавецтва Беларускага экзархата.

Працэс ідзе ў Заводскім судзе Мінска.

Агульная сума нанесенай дзяржаве шкоды складае 3,8 мільёна рублёў, паводле матэрыялаў Генпракуратуры. Праваслаўная царква выставіла Грозаву іск на 750 тысяч долараў, але ў першы дзень працэсу адмовілася ад яго. Мітрапаліт Павел заявіў у судзе, што шкадуе аб тым, што ініцыяваў узбуджэнне крымінальнай справы ў дачыненні да Грозава.

Таксама мітрапаліт Павел заявіў у судзе, што за апошнія гады яму неадназначна дарылі новыя аўтамабілі. Ён іх перадаваў манастырам і прыходам, але, каб пазбегнуць бюракратыі, проста выпісваў даверанасці. Асобна ён згадаў, што на 65-годдзе атрымаў «Майбах». Юбілей ён адсвяткаваў у 2017 годзе. Паводле слоў мітрапаліта, цяпер на яго зарэгістраваны два аўтамабілі.

ЖИТЕЙСКАЯ ТЕМА

Правительство приняло постановление №510, которым вносятся существенные изменения в порядок оплаты жилищно-коммунальных услуг. О некоторых из них было сообщено в предыдущем номере «Народной Воли». Сегодня – об остальных.

Новые тарифы: знакомьтесь!

(Окончание. Начало в №53.)

Услугу можно приостановить

– У городских жителей, имеющих загородные дачи или доставшиеся по наследству дома, возникал справедливый вопрос: мол, проживаю на даче максимум три месяца, а платить за вывоз мусора нужно круглый год. Постановление предусматривает возможность приостановления оказания данной услуги на срок до 6 месяцев в календарном году. Для этого нужно обратиться с соответствующим заявлением в организацию, осуществляющую вывоз ТКО или производящую расчет и начисление платы. Особо следует подчеркнуть, что данная норма касается одноквартирных, блокированных жилых домов, в которых отсутствуют зарегистрированные по месту жительства граждане.

Поливай, но считай

– Нормы потребления воды для оплаты по субсидируемым тарифам составляют 140 л в сутки на человека, и экономные граждане вполне укладываются в данный лимит. Но хозяевам индивидуальных домов, которые содержат скот, а летом вынуждены поливать огороды, краны приходится открывать гораздо чаще. В городской квартире поступившая из сети вода сливается в канализацию, а значит, и плата за водоотведение берется соразмерно. А вот при поливе огорода и поении животных дополнительной нагрузки на канализационные сети нет. Постановлением этот вопрос урегулирован: нужно лишь установить отдельный прибор учета, контролирующий расход воды на полив и содержание скота, и этот объем воды будет исключаться из платы за услугу водоотведения.

Капремонт. Деньги под контроль

– Сейчас в постановлении прямо прописано, что отчисления граждан на капитальный ремонт предназначены исключительно для капитального ремонта. Воспользоваться ими для решения других вопросов не удастся.

Общежития. Есть договор найма – есть обязанность по оплате услуг

– Граждане, проживающие в общежитии и заключившие договор найма жилого помещения, обязаны вносить плату за водоснабжение, водоотведение, электрическую энергию, в том числе за потребляемую на освещение вспомогательных помещений и работу оборудования, а также за санитарное содержание вспомогательных помещений, то есть за все услуги, начисляемые в зависимости от количества проживающих. Ранее подобная обязанность фактически возлагалась только при регистрации в общежитии по месту жительства или по месту пребывания, что приводило к неоднозначным ситуациям.

Переплатили за ЖКУ? Возврат «живыми деньгами»

– В случае ошибочного внесения лишних сумм за потребленные жилищно-коммунальные услуги по желанию гражданина ему возвратят разницу, если он обратится с соответствующим заявлением в обслуживающую организацию. Вместе с заявлением необходимо будет также представить документ, удостоверяющий личность, и платежные документы, подтверждающие факт оплаты. Напомним, что ранее лишние суммы не возвращались, а списывались в счет будущих платежей.

Срок давности для ошибки

– В постановлении прописан порядок устранения допущенных исполнителем ошибок, в результате которых приходится дополнительно начислять плательщику определенные суммы. Сейчас это возможно сделать только за три месяца. Раньше срок был значительно больше – три года. С другой стороны, срок давности остается таким же (три года) в случаях, если недостаточное начисление производилось по вине гражданина. Например, если поменялся собственник, а об этом не было своевременно сообщено.

Уточнение деталей

– Постановлением предусмотрен также ряд уточняющих моментов, без которых раньше было возможно неоднозначное толкование законодательства. К примеру, если в квартире проживают два и более собственника, начисление производится отдельно по каждому лицевому счету соразмерно доле в праве собственности.

Отдельно прописан вариант при начислении платы на условных граждан за услуги: «электроснабжение на работу лифта», «электроснабжение» и «газоснабжение» при отсутствии индивидуальных приборов учета. Если в жилом помещении никто не зарегистрирован, то число условных граждан определялось путем деления общей площади на 20 с округлением в сторону уменьшения до целого числа. Но из этой формулы расчетов выпадали помещения, площадь которых составляет менее 20 м², поскольку при округлении получался ноль. В постановлении предусмотрено, что в таких случаях количество условных граждан принимается за единицу.

ПАЛІТКУХНЯ

Без інтрыгі

У Аб'яднанай грамадзянскай партыі новы старшыня – Васіль Палякоў з Гомеля.

Чакалася, што чарговы з'езд Аб'яднанай грамадзянскай партыі, які адбыўся 8 ліпеня, будзе гарачым. Аб сваім намеры балатавацца на пасаду старшыні напярэдадні заявілі дэпутат Палаты прадстаўнікоў, сябра партыі **Ганна Канапацкая**, двое намеснікаў старшыні **Мікалай Казлоў** і **Васіль Палякоў**, не выключалася, што сваю кандыдатуру зноў выставіць і **Анатоль Лябедзька.**

– Першы раз за шмат гадоў напярэдадні з'езда я не пісаў тэзісы да выступлення, – адрасу заявіў Анатоль Уладзіміравіч. *– Напярэдадні спакойна глядзеў футбол. Рашэнне прынята: я не буду балатавацца на пасаду старшыні АГП. Лічу, што карысна выйсці з ракі і паглядзець за яе цячэннем з берага. Я не кажу палітыцы "Бывай!", я кажу: "Да пабачэння!"*

Не стала вылучацца на пасаду старшыні партыі і Ганна Канапацкая. Яна ўвогуле была амаль незаўважнай на з'ездзе і нават не палічыла патрэбным выступіць перад дэлегатамі. Што стала прычынай самаадводу – да канца не ясна, але паводле інфармацыі "Народнай Волі", напярэдадні з'езда АГП было праведзена закрытае ўнутрыпартыйнае галасаванне за магчымых прэтэндэнтаў на крэсла старшыні. Свае галасы за Канапацкую аддалі толькі два чалавекі. У кулуарах з'езда гаварылі і пра тое, што паміж Канапацкай і Лябедзькам існуе дамоўленасць: не вылучаецца дзейны старшыня – не вылучаецца і Канапацкая.

Нягледзячы на адмову Канапацкай ва ўдзеле ў выбарах старшыні, папрокі ў яе адрас гучалі.

– Лічу, што дэпутацкі мандат, які мае Ганна, не выкарыстоўваецца напоўніцу, – гаварыў адзін са старэйшых сябраў партыі **Леў Маргол**і**н**. – Яна павінна была выступаць на кожным пасяджэнні ў парламенце, і яе выступленні заўжды павінны былі заканчвацца фразай: "Карфаген павінен быць зруйнаваны", што ў нашых рэаліях азначае: "Беларусі патрэбны свабодныя і сумленныя выбары". Але гэта чамусьці не гучала…

Калі Канапацкую крытыкавалі, то Лябедзьку, наадварот, угаворвалі балатавацца на пасаду старшыні зноў. Не ўгаварылі.

У выніку дэлегаты з'езда рабілі выбар паміж чатырма прэтэндэнтамі: былой дэпутаткай **Людмілай Гразновай**, самавылучэнцам **Максімам Жарноўскім** з Горак, **Васілём Паляковым** і **Мікалаем Казловым.**

Апошні, дарэчы, у сваім выступленні адкрыта заклікаў галасаваць за Палякова, за якога і сам аддаў свой голас.

У размове з "Народнай Воляй" Мікалай Казлоў так растлумачыў гэта:

– Вы ж хацелі інтрыгі – вы яе атрымалі. Я вылучыў сваю кандыдатуру як супрацьвагу Ганне Канапацкай, бо для мяне яе абранне на пасаду старшыні было б непрымальным. А калі гаварыць шчыра, то я пакуль не гатовы ўзначаліць АГП. У сілу розных прычын. Асабістых і не вельмі Адна з іх такая: пакуль я недасканала валодаю беларускай моваю, а гэта вельмі важна для старшыні такой партыі, як АГП.

У выніку сенсацыі не адбылося – новым старшынёй АГП абраны гамяльчанін **Васіль Палякоў.**

ХТО ЁСЦЬ ХТО

«Мой стыль кіраўніцтва адрозны ад стылю Лябедзькі»

Пасля абрання на пасаду старшыні Аб'яднанай грамадзянскай партыі 49-гадовы Васіль Палякоў даў бліц-інтэрв'ю "Народнай Волі":

– Як даўно вы прыйшлі ў беларускую палітыку?

– Калі казаць пра ўступленне ў АГП, то адбылося гэта ў 1996-м, калі ў краіне ішла падрыхтоўка да рэферэндуму, які паклаў пачатак зруйнаванню дэмакратычных інстытутаў у Беларусі. Я вырашыў уступіць у шэрагі АГП, каб адстойваць дэмакратыю. Для мяне гэта было прынцыпова. Але скажу, што я тады браў удзел у вялікай палітыцы, я не магу. Сур'ёзна я падышоў да гэтага пытання ў 2012-м, пасля абрання намеснікам старшыні АГП. У партыі я адказваў за працу з рэгіёнамі, удзельнічаў у выбарчых кампаніях.

– Што за чалавек Васіль Палякоў?

– Я нарадзіўся ў 1969 годзе ў вёсцы Гусараўка Рэчыцкага раёна. Там жа скончыў школу. Пасля паступіў у Гомельскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Скарыны. Паводле адукацыі я гісторык. Дванаццаць гадоў адпрацаваў настаўнікам у школе. За спінай таксама аспірантура Рэспубліканскага інстытута вышэйшай школы па спецыяльнасці "паліталогія". Жонка Святлана таксама гісторык, працуе на кафедры прыватнай навучальнай установы. У нас ёсць 24-гадовы сын, які нядаўна прыйшоў з войска. Служыў ён, дарэчы, у Пячах. Прысягу яны прымалі разам з Аляксандрам Коржычам, але служылі пасобку. Сын юрыст па адукацыі.

– Члены вашай сям'і таксама сябры АГП?

– Жонка так, сын – не.

– Вы жывяце з сям'ёй у Гомелі. Ці гатовы пераехаць у Мінск?

– Так, такі варыянт разглядаецца, бо я разумею, што партыя – гэта жывы механізм, праца якога патрабуе прысутнасці старшыні тут, на месцы.

– Якія першыя крокі будзеце рабіць на пасадзе старшыні партыі?

– Скажу адразу: мой стыль кіраўніцтва, напэўна, будзе адрозніваецца ад стылю кіраўніцтва Анатоля Лябедзькі. Я люблю глыбока капаць, аналізаваць. Сам не знаходжу і іншым не даю спакою, пакуль праца не выканана.

– А што накont павелічэння колькаснага складу сябраў партыі? На сённяшні дзень па ўсёй краіне тры з паловай тысячы сябраў АГП. Гэта, што называецца, спісачны склад, актыўных сярод іх значна менш…

– Так, над гэтым пытаннем мы будзем таксама працаваць. Важна, каб чалавек, прыходзячы ў АГП, ведаў: у выпадку чаго ён будзе абаронены. Напераздзе шмат працы.

– А як наконт супрацоўніцтва з Ганнай Канапацкай?

– Пакуль гэта адкрытае пытанне.

– Напераздзе краіну чакаюць дзве выбарчыя кампаніі – парламенцкая і прэзідэнцкая. Якую ролю ў іх будзе адыгрываць АГП?

– Спадзяюся, што вядучую. Я прыхільнік вылучэння адзінага кандыдата ад апазіцыі на прэзідэнцкіх выбарах, таму што, на маю думку, ніводная дэмакратычная сіла ў Беларусі не здольная на сённяшні дзень правесці прэзідэнцкую кампанію самастойна.

ШТРЫХ

Куды сыходзіць Анатоль Лябедзька?

Гэтае пытанне цікавіць многіх. Няўжо Лябедзька, аддаўшы столькі гадоў палітычнай дзейнасці, і сапраўды застанецца, што называецца, у баку ад працэсу?

– Пакуль я пакідаю беларускую палітыку, – заявіў "Народнай Волі" Лябедзька. *– Ніякіх запасных аэрадромаў я сабе не рыхтаваў, ёсць пэўныя ідэі, якія хацелася б рэалізаваць у Беларусі. Ці звязаны яны з палітыкай? Не, не звязаны.*

Пакуль зацікава гаварыць пра гэта ўголас. Пачакайце восені. А зараз хочацца адпачыць. Ведаеце, колькі ў мяне было адпачынкаў за гэтыя 18 гадоў? Нуль. Калі не браць кароткачасовыя ў адзін-два дні выезды на Балтыку разам з сям'ёй.

Дарэчы, адышоўшы ад спраў, Лябедзька збіраецца ўдзельнічаць у працэдуры вылучэння адзінага кандыдата на прэзідэнцкія выбары, якраз-такі ў якасці кандыдата. Таксама ў кулуарах з'езда "Народнай Волі" ўдалося даведацца, што Анатоль Уладзіміравіч будзе адыгрываць адну з самых галоўных роляў у навастворанай структуры, якая будзе займацца сацыялагічнымі даследаваннямі. Ці так гэта – пакажа час.

Віталь ГАРБУЗАЎ.

З ПЕРШЫХ ВУСНАЎ

Алег ТРУСАЎ: «Запрашаем на курсы»

Выконваючы абавязкі рэктара Нацыянальнага ўніверсітэта імя Ніла Гілевіча распавёў "Народнай Волі" пра тое, што іх установа з верасня распачынае курсы падрыхтоўкі да цэнтралізаванага тэсціравання.

– Як вядома, у сакавіку ўніверсітэт прайшоў дзяржаўную рэгістрацыю, а ў мінулым месяцы ў Міністэрстве адукацыі адбыліся перамовы аб выдачы ўстанове ліцэнзіі на выкладанне, – кажа Алег Георгіевіч. – Ёсць ужо ў нас свая пячатка, штамп, і з верасня пачынаем падрыхтоўчыя курсы. Для гэтага не патрэбна ліцэнзія. Яна неабходна, каб вучыць студэнтаў, але пытанне збіраемся вырашыць да канца года.

– Якія ў вас зараз будуць курсы?

– Для вучняў старэйшых класаў (10–11-я класы), студэнтаў, а таксама для ўсіх, хто хоча ўдасканаліць свае веды і падрыхтавацца да цэнтралізаванага тэсціравання і паступлення ў ВНУ, па наступных прадметах: гісторыя Беларусі, матэматыка, фізіка, хімія, беларуская, англійская, нямецкая і (пры наяўнасці попыту) французская мовы. Курсы будуць трох- і шасцімесячныя. На курсах, якія будуць доўжыцца 3 месяцы, заняткі будуць праходзіць два разы на тыдзень па тры гадзіны на дзень. На курсах працягласцю шэсць месяцаў заняткі будуць праходзіць раз на тыдзень (па суботах) таксама па тры гадзіны на дзень. Колькасць навучэнцаў у кожнай групе плануем не больш за 10–12 чалавек. Дарэчы, ужо ёсць спіс выкладчыкаў, хаця пастаянна дадаюцца і новыя.

– Ці дарагія курсы?

– Па-першае, трэба сказаць, што кожны курс уключае ў сябе тры прадметы на выбар навучэнца ў любой камбінацыі (гісторыя Беларусі, матэматыка, фізіка, хімія, беларуская, англійская, нямецкая і французская мовы). І кошт любога курса – усяго 200 рублёў, хаця ў некаторых прыватных адукацыйных установах бяруць у два разы больш. Але мы спецыяльна не рабілі вялікія кошты, каб прыцягнуць людзей. Тым больш што і нашы выкладчыкі будуць зарабляць не вельмі шмат. Яны пагадзіліся працаваць больш на валанцёрскіх пачатках.

– Што патрэбна, каб запісацца на курсы?

– Неабходна да 26 жніўня запоўніць і даслаць заяву альбо на электронны адрас універсітэта (nhuniversitet@gmail.com) з пазнакай "Заяўка на курсы", альбо на паштовы адрас офіса ГА "Таварыства беларускай мовы".

Алесь СВЯТЛАНІЧ.

ГУЧНАЯ СПРАВА

Сямейная пара – пад вартай

Што кажуць людзі аб затрыманні старшыні Браслаўскага райвыканкама *Уладзіміра Дранеўскага* і яго жонкі?

На мінулым тыдні ў шэрагу афіцыйных паведамленняў пра гучныя затрыманні адно прыцягнула найбольшую ўвагу: у Браславе пад варту трапіла адразу сямейная пара – кіраўнік мясцовай адміністрацыі **Уладзімір Дранеўскі** і яго жонка **Алена** – начальнік аддзела эканомікі раённага выканаўчага камітэта. Пазней з'явілася інфармацыя, што затрыманы і адзін з намеснікаў старшыні райвыканкама.

Традыцыйна чыноўнікам інкрымінуецца карупцыйныя артыкулы – атрыманне хабару. Уладзіміру Дранеўскага таксама абвінавачваюць у перавышэнні ўлады або службовых паўнамоцтваў, а яго жонку – у хаўрусніцтве.

– Браслаў гудзе, рэзананс ёсць, – расказалі нам чытачы з Браслава. *– Але, мяркуючы па ўсім, Дранеўскаму людзі не спачуваюць. Кажуць, што хтосьці нават пажартаваў па-чорнаму і, калі яго "забралі", замовіў на радыё для яго песню гурта "Лесоповал".*

Увогуле, слава пра яго ў горадзе ідзе нядобрая. Дранеўскага лічаць не тое што жорсткім кіраўніком, на погляд гараджан, ён літаральна здзекаваўся з падначаленых, каб дагаджаць і добра выглядаць у вачах вышэйстаячага начальства. Бясконца ганяў людзей на суботнікі, настаўнікаў пасылаў на фермы, у калгасы. Стаўленне да людзей у Дранеўскага было непаважлівае. І наогул, кажуць, зарваўся, ледзь не ў адкрытую браў хабар. Жонка, маўляў, кіравала ім. Але ўсё гэта чуткі.

Уладзімір Дранеўскі быў прызначаны старшынёй Браслаўскага райвыканкама ў студзені 2015 года. На той момант яму было 38 гадоў. Ён увогуле рана пачаў кіраваць: у 33 гады ў родных Чашніках Віцебскай вобласці Дранеўскі ўзначаліў мясцовае прадпрыемства ЖКГ, для раёна гэта дастаткова важная структура, у якой працуе больш за сотню чалавек. З гэтай пасады і быў пераведзены ў Браслаў.

У 2011 годзе Уладзіміра Дранеўскага назвалі Чалавекам года Віцебшчыны – "за значны асабісты ўклад у сацыяльна-эканамічнае развіццё Чашніцкага раёна". Але што стаіць за гэтымі агульнымі фразамі – не вядома. Наўрад ці можна сказаць, што за тры з паловай гады, якія Дранеўскі кіраваў Браслаўскім раёнам, у гэтым рэгіёне адбыўся адчувальны прагрэс. У 2016 годзе Браслаўшчына трапляла ў дзясятку рэгіёнаў Беларусі з самым нізкім заробкам. Зараз гэты паказчык таксама, відаць, не лепшы, таму што ва ўпраўленні па працы, занятасці і сацабароне райвыканкама гэтыя лічбы называць адмаўляюцца.

– Што Дранеўскі зрабіў для раёна? Ды нічога не зрабіў, – кажуць нашы чытачы. *– "Пастры" дрэвы ў горадзе, "пасадзіў" іх на высокі пень – ён жа з сістэмы ЖКГ прыйшоў, вось і робіць тое, што яму бліжэй. А навошта? Горад ад гэтага прыгажэйшым не стаў. Многія яго крытыкавалі за гэта. Лепш бы дарогамі заняўся, а то многія вуліцы ў Браславе як быццам разбітыя, так і засталіся.*

Хаця, напэўна, не варта крытыкаваць чалавека, які быў на пасадзе ўсяго толькі тры з паловай года. Дранеўскі – прадукт сістэмы. Палітыка ўлады – тасаваць кадры. І атрымліваецца, што часцяком раёны ўзначальваюць дачаснікі – прыйшлі-сышлі. Яны працуюць не на карысць раёна, а каб дагадзіць тым, хто паставіў іх на высокую пасаду. Але пры гэтым, ведаючы, што век кіраўніка ў нашай краіне нядоўгі, пачынаюць паводзіць сябе як сапраўдны хапугі. Для Браслава гэтае затрыманне – не сенсацыя. У нас у Нацыянальным парку «Браслаўскія азёры» ўжо дзявяты (!) кіраўнік змяніўся. Трое ў свой час былі пад крымінальным пераследам за злоўжыванні службовым становішчам і крадзяжы. Так што затрыманне начальніка – гэта ўсяго толькі чарговы эпізод у жыцці рэгіёна. Не больш за тое.

Што тычыцца абвінавачанняў у дачыненні да службовых асоб Браслаўскага райвыканкама, то афіцыйна на сайце МУС паведамляецца:

"Устаноўлена, што з красавіка 2016 года па май 2018 года кіраўнік раёна сістэматычна атрымліваў хабар за вырашэнне пытанняў, якія ўваходзяць у яго кампетэнцыю. Сума незаконнага ўзбагачэння склала не менш за 27,9 тыс. еўра. Мужчына дзейнічаў пры дапамозе сваёй жонкі – начальніка аддзела эканомікі Браслаўскага райвыканкама, якая таксама затрымана.

Акрамя гэтага, аператыўнікі маюць дадзеныя, што затрыманы па працягу апошніх двух гадоў незаконна запатрабаваў і атрымаў частку выплачаных прэмій работнікам выканкама, перавышаў свае службовыя паўнамоцтвы пры ажыццяўленні закупак тавараматэрыяльных каштоўнасцей.

Супрацоўнікамі ГУБАЗіК таксама затрыманы намеснік старшыні Браслаўскага райвыканкама, які ў перыяд з красавіка 2016 года па студзень 2018 года атрымаў ад кіраўніка хабар у суме 6,3 тыс. еўра за вырашэнне пытанняў, якія ўваходзяць у яго кампетэнцыю".

ТЫМ ЧАСАМ

«Усе намеснікі на працы»

У Браслаўскім райвыканкаме інфармацыю адносна гучных затрыманняў не каментуюць. На сайце адміністрацыі, дарэчы, Уладзімір Дранеўскі па-ранейшаму значыцца старшынёй райвыканкама.

На мінулым тыдні на працоўным месцы адсутнічаў яго намеснік **Міхаіл Пліско**, і многія палічылі, што менавіта пра яго і згадвалася ў інфармацыі МУС. Аднак у райвыканкаме сцвярджалі, што Пліско ў адпачынку і выйдзе на працу ў панядзелак, 9 ліпеня. Аднак звязацца з ім учора па працоўным тэлефоне ў нас не атрымалася. Праўда, кіраўнік спраў Браслаўскага райвыканкама **Людміла Цыцэра** заявіла, што "*Міхаіл Пліско і тры іншыя намеснікі старшыні знаходзяцца на працоўных месцах*", а каму з намеснікаў прад'яўлена абвінавачанне, ён не вядома.

Марыя ЭЙСМАНТ.

ГУЧНАЯ СПРАВА

Фядыніч і Комлік рыхтуюцца да суда

Кіраўнік прафсаюза РЭП паведаміў "Народнай Волі", што працэс можа пачацца ўжо напрыканцы гэтага месяца.

Нагадаем, што старшыню прафсаюза РЭП **Генадзя Фядыніча** і бухгалтара гэтага ж прафсаюза **Ігара Комліка** абвінавачваюць у няплаце падаткаў у асабліва буйным памеры. *"Зараз адвакат знаёміцца ў судзе са справай,* – кажа Генадзь Фядыніч. *– Нам дазволілі перафатаграфаваць усе матэрыялы, якія лічым неабходнымі, ніякіх забарон з гэтай нагоды не было. На працягу месяца павінны вызначыць дату судовага пасяджэння, таму, думаю, працэс пачнецца ўжо напрыканцы гэтага месяца".*

Сяргей НІКАНОРАЎ.

РЭГІСТРАТУРА

Што паабяцалі індусы Мясніковічу і Малашку?

Днямі старшыня Савета Рэспублікі Міхаіл Мясніковіч, які курыруе пытанні беларуска-індыйскага супрацоўніцтва і міністр аховы здароўя Валерый Малашка сустрэліся з індыйскімі інвестарамі Джаянтам Каушыкам і Алокам Кумарам з кампаніі Lok-Beta Pharmaceuticals (I) Pvt. Ltd.

Па выніках сустрэчы стала вядома, што ўжо ў кастрычніку запрацуе фармацэўтычны завод у Скідзелі, дзе будуць выпускацца субстанцыі для вытворчасці лекаў ад дыябету, кардыялагічных захворванняў і СНІДу. Плануецца, што з уводам дадзенага прадпрыемства істотна ўзрасце вытворчасць айчынных дэфіцытных лекаў для патрэб унутранага рынку Беларусі і на экспарт.

Дарэчы, акрамя Скідзеля, індыйцы інвестуюць у новыя фармвытворчасці ў Бешанковічах Віцебскай вобласці і Калядзічах пад Мінскам.

Ганна ГАНЧАРЫК.

КАЛОНКА АЛЕСЯ НЯЎВЕСЯ

На паперы педагогі шчыравалі да знямогі

У Полацку супраць дырэктара і некаторых педагогаў адной са школ узбуджана сем крымінальных спраў за махлярства. Настаўнікі завышалі педагагічную нагрузку, уключалі ў працэс навучання "мёртвых душ" – дзяцей, якія школу не наведвалі. Сума незаконных выплат склала 24 тысячы рублёў.

Калі чарговы педсавет
Сабраў дырэктар школы
(Педкалектыў – з адных кабет),
Ён меў настрой вясёлы.
З ягоных вуснаў для калег
Падказка прагучала:
– Заробкі вашы – смех і грэх,
Дый прэмій вельмі мала.
Міжволі апануе злосць,
І выгляд ваш пануры.
Ды ўсё ж, калегі, выйсце ёсць:
Яно ў літаратуры.
Пісьменнікаў харошых – рaць.
Але для педагога
Інструкцыяй павінны стаць
Твор, што пакінуў Гогаль.
Мікола – аўтар "Мёртвых душ".
Без лішняе пакуты
З вас кожны мецьме ладны куш,
Як Чычыкаў славуты.
Дый я папоўню кашалёк
У якасці падмогі…
Як кажуць, на ляту намёк
Схапілі педагогі.
Са школярамі справы дрэнь,
Паказчык вельмі нізкі,
Дык "мёртвых душ" у той жа дзень
Вучылкі ўнеслі ў спіскі.
Яны затым у райана
Давалі справаздачы:
У школе з ранку да цямна
Не моўкне смех дзіцячы;
У класах дзетак гэтак шмат
(Цікавяць іх заняткі!),
Прабачце, быццам парасят
У спраўнай свінаматкі;
Прыходзяць дзеткі ў чарадзе,
Як у забой шахцёры,
У школу з радасцю ідзе
І той, хто нават хворы;
Дырэктар зацікавіць змог
(Наогул ён руплівы),
І кожны школьны педагог
Вядзе факультатывы;
Выконваем вучэбны план,
Давольныя і вучні…
Ды ўсё-ткі выкрыўся падман,
Скандал адбыўся гучны.
Дырэктар круціцца, як вуж,
Як рыба на патэльні.
Наперадзе з-за "мёртвых душ"
Яшчэ й агонь пякельны…
* * *
Хоць ладны куш нашармака
Займелі педагогі,
Ды ў рэшце рэшт да следака
Іх прывялі дарогі.
І мелі вельмі бледны від,
На тварах – пот салёны,
Бо не здалі яны іспыт,
Як вучні-ахламоны.
Чарговы склаўшы пратакол,
Казаў ім дзядзька хмуры:
– Вам за сумленнасць стаўлю кол!
І па літаратуры…

Заяц і Варона

Байка

Бег неяк Заяц у бары,
Ад стомы дыхаў ледзьве.
Сабе на гора, угары
Касы Варону згледзеў.
Зайздросна стала Русаку:
Няблага ўсё ж Вароне –
Сядзіць высока на суку,
Нібы на царскім троне.
Не трэба ёй натруджваць ног,
Яе не возьме трасца.
Жыццё такое, далібог,
Любому райскім здасца.
Яна на гэтым дрэве, як
За пазухай у Бога.
– А што ты робіш там? – Русак
Пытаецца.
– Нічога.
– Таксама сяду я, бадай,
Рабіць сваё не стану.
Варона каркнула:
– Сядай.
Вунь куст якраз – як пану.
Уладкаваўся ён пад куст,
Сядзіць пяньком у лісці.
І тут чуваць ігліцы хруст –
Ліса бяжыць кудысьці.
Як і сядзеў, сядзіць Касы –
Не зрушыў нават цела.
Якая ўдача для Лісы!
Яна Касога з'ела.
* * *
І не магло іначай быць:
Засведчыць нават Неба,
Што, каб нічога не рабіць,
Сядзець высока трэба…

ОСТРЫЙ ВЗГЛЯД

Спиной к человеку

Читатель наверняка догадался, о чем автор поведет разговор. Но вначале все же о тех, кто стоял к человеку не спиной, а лицом. Кто ценил и уважал людей. И тех, кто был рядом, кто непосредственно являлся подчиненным, и тех, кто стоял там, в цеху, у станка, в конструкторском бюро – у ватмана, словом, на любом рабочем месте.

Прошло немало лет, но я как сейчас вижу перед собой Петра Войтеховича Януса – директора завода «Ударник» в те далекие шестидесятые годы. Он доверял молодым специалистам и вместе с ними активно искал возможности развития производства. Он, руководитель, тянулся к людям, а люди тянулись к нему.

А можно ли забыть Леонида Демьяновича Татаринова? От мастера вырос до директора. Сколько сил и знаний он вложил в появление на конвейере погрузчика ТО-18, на приобретение которого в очереди стояла, можно сказать, вся республика! Эта машина стала, образно говоря, кормилицей всего научно-производственного объединения «Дормаш». Леонид Демьянович беспокоился не только о выполнении планов, но в такой же степени и о благополучии работников. Не было дня, чтобы он не заглянул в цеха, не поговорил по душам с рабочими, не поинтересовался их запросами.

Не могу не вспомнить и Владимира Валерьяновича Радкевича, ставшего руководителем чуть позже. Строгим был, но справедливым. К людям относился с большой заботой. Для него важно было создать в коллективе такую атмосферу, чтобы человек шел на работу с радостью и покидал проходную с чувством, что его ценят, уважают за его труд, за старательное отношение к порученному делу. Немалая заслуга Радкевича в том, что благодаря слаженности все производственные структуры вышли на бесперебойный ритм.

Повезло нашему объединению и со следующим генеральным директором – Василием Михайловичем Шлындиковым. Решая производственные задачи, он во главу угла всегда ставил простого человека. Одинаково высоко ценил как инженерно-технических работников, так и тех, кто управлял станками, выполнял сборочные операции, обкатывал новые машины. Зная, насколько важен человеческий потенциал и чего он заслуживает, Василий Михайлович, пожалуй, первым в Беларуси предложил вариант безболезненного перехода от общественной собственности к рыночным отношениям. При нем процесс акционирования получил горячую поддержку всего трудового коллектива.

Все, кого я назвал, стояли лицом к человеку, на первый план они ставили не личные амбиции, не корыстные интересы, а интересы каждого члена трудового коллектива. Безусловно, многое они заимствовали из опыта зарубежных коллег. А каким должен быть руководитель, хозяин крупного производства, я, например, понял, когда понаблюдал за действиями главы немецкой фирмы Vogele доктора Байзе. Во время нашего посещения этой компании он предложил нам вместе выпить по чашечке кофе, и я удивился, когда в отсутствие секретарши он сам стал готовить нам бодрящий напиток. В кабинете у него висело несколько светящихся экранов, и, глядя на них, можно было знать, что происходит в том или ином цехе, на том или ином участке. Когда мы пошли знакомиться с производством, я не мог не обратить внимания на то, как господин Байзе подходил к работникам, здоровался, а со многими даже обнимался. Чувствовалось, что всех он знает поименно, со всеми у него теплые отношения. Заметив наше недоумение, он сказал: «Благодаря уму, знаниям и стараниям этих людей, мы делаем лучшие в мире асфальтоукладчики, и прежде всего их заслуга в том, что я, как владелец фирмы, стал богатым человеком. Об этом я не забываю ни на один день».

Можно, конечно, продолжать предаваться воспоминаниям, но я все же хочу перекинуть мостик в день сегодняшний, в нашу действительность. К сожалению, за последние лет двадцать на смену тем, старым, руководящим кадрам пришли люди, я бы сказал, с другой духовной начинкой. Возьмем хотя бы ОАО «Амкодор», акционером которого я являюсь. С кем ни разговаривал, не услышал, что тот же А.Шакутин сильно печется о людях. Скорее наоборот, он стоит к ним спиной… Его принцип: что-то не нравится, не устраивает зарплата – заявление на стол и получай обходную. Можно ли после этого рассчитывать на сплоченность коллектива, на качественный и производительный труд? Конечно же, нет.

22 марта состоялось собрание акционеров, на котором рассматривались вопросы, связанные с итогами 2017 года. Думаете, в зале присутствовал господин Шакутин? Не было его, как не было и на аналогичных предыдущих собраниях. Что ему до того, что когда-то люди покупали акции за кровно заработанные деньги, но за все время практически не получили ни копейки! Прибыль за прошлый год составила 4,34 миллиона рублей, а дивидендов тем, кто много лет назад вложил в производство немалые средства, – ноль. Скажете: как распорядиться прибылью, решают сами акционеры. Это в теории, а на практике совсем иная ситуация. Сложилось так, что теперь контрольный пакет акций у того же Шакутина и его ближайших соратников, все остальные фактически бесправные. В действии принцип: что хочу, то и ворочу. Захотел ввести в совет директоров своего сына – парень тут же оказался в руководящей обойме.

Не буду о личных интересах А.Шакутина и его окружении, но о том, что они не обладают теми духовными качествами, которыми обладали их предшественники, свидетельствует хотя бы такой факт. Выступая на собрании акционеров, я специально заострил внимание присутствующих на недавнем печальном событии. 10 марта умер бывший главный конструктор завода «Ударник» Николай Николаевич Юдчиц, который для предприятия и всего объединения «Дормаш» являлся Калашниковым. С его именем связана разработка того же знаменитого погрузчика ТО-18, а также погрузчиков «Д-565», «Д-566». Не знаю, что помешало нынешним руководителям объединения сказать на панихиде слова признательности этому техническому творцу, но они даже не пришли постоять у его гроба. Мне хочется, чтобы теперешние хозяева «Амкодора» понимали суть человеческих отношений, ведь они пришли не на голое место, производство создавалось многими и многими людьми, которые заслужили уважение. Я был бы рад, если бы на стене главного корпуса «Амкодора» появилась мемориальная доска в память о том же Н.Н.Юдчице.

Что ни говорите, а человеческий фактор является главенствующим во всех наших успехах и неуспехах. И кто, как не руководители, должны это четко понимать. Стоять к людям нужно лицом, а не спиной.

Геннадий ЗИНОВЧИК,
акционер ОАО «Амкодор».

НЕЛЬГА МАЎЧАЦЬ

Дрэўцы не паскардзяцца…

Кожны раз, калі я праязджаю па кальцавай дарозе і бачу мноства саджанцаў дзікарастучых дрэў, якія не прыжыліся, думаю пра безгаспадарчасць тых, хто іх не так даўно высаджваў, пра марнатраўства народных грошай.

Упершыню я стала сведкай безгаспадарчасці, калі папрасіла ў свайго ЖЭСа кусты для азелянення двара. Жэсаўцы атрымлівалі іх ад Фрунзенскага філіялу "Зелянбуду". Майстар пры мне забірала пасадачны матэрыял з будкі, дзе ён, падобна, зімаваў, бо карэнні выглядалі як сухія венікі. Я тады яшчэ не ведала, што дрэўцы і кусты з адкрытай карнявой сістэмай хутка перасыхаюць і гінуць. Адмочванне ў ванне нічога не дало: з дзясятка кусцікаў прыжыўся толькі адзін. Так што плён суботніка быў мізэрным.

Такі самы лік – 1:9 – мелі мы пры пасадцы атрыманых ужо ў саміх зеленабудаўцаў рослых бярозак. Паспрабуйце выкапаць дзесяць ям і прынесці са свайго паверха дзесяць вёдзер вады! Любуюся адной-адзінай выжыўшай у двары бярозкай. Затое добра сябе адчуваюць і пайшлі ў рост прывезеныя з лесу рабінкі. Нідзе не паспелі паляжаць.

Зелянбудаўцы звычайна хваляцца, што прыжывальнасць у іх дасягае 95 працэнтаў. У раёне новабудоўляў, дзе можна бачыць дрэўцы з чалавечы рост і вышэй, сапраўды назіраецца высокая жыццяздольнасць саджанцаў. Можа, таму, што іх капалі на ўласнай базе і своечасова высадзілі ў глебу. Што ж да паліву, то адно на праспекце Незалежнасці сустрэнеш палівачную машыну. Ва ўсіх іншых кутках горада і прыгарада гэта рэдкая з'ява.

На жаль, усё, што купляюць арганізацыі ў гадавальніках, – гэта кот у мяшку. Невядома, ці захоўвалася агратэхніка, калі саджанцы выкапалі, дзе і як яны зімавалі. Самі жыхары сталіцы праяўляюць дзіўную абыякавасць да раслін: ні табе паліць у спёку, ні шнурочкам падвязаць. Мамачка адвернецца, а хлапчук ламае галінкі, аберуч ухопіцца і разгойдвае стволік… Вынік звыклай экалагічнай абыякавасці. Адпаведная рэклама адсутнічае на беларускіх бігбордах і тэлеканалах, на апошніх назіраем толькі павышаную актыўнасць "Еўраопту".

Нагледзелася я на закопванне бюджэтных сродкаў і на дарогах. Вось вырашылі азеляніць тую ж кальцавую дарогу. Мінскі лясгас атрымаў ад сталічных дарожнікаў вялікі заказ на акультурванне развязак і крутых схілаў. (Не выключана, што менавіта гэтая арганізацыя "шчыравала" ў Астрашыцкім Гарадку, ля рэзідэнцыі.) Ля Пелікштаў, едучы на дачу, назірала могілкі маладога сухастою. Выявілася, што дубчыкі паторканы ў гліну. Незавостраныя планкі падаюць і згінаюць дрэўцы да зямлі. Той восенню назірала відовішча змарнаваных, кінутых рабочымі саджанцаў, якія праваляліся ўсю зіму і загінулі. Летась туды выехала група валанцёраў, мы паднялі і наноў прывязалі тое, што здолела выжыць. Хто кантраляваў пасадкі? Хто адказвае за якасць такога "азелянення"? Адны ў ведамасцях распісваюцца за зарплату, другія прэміяльныя сабе налічваюць. А дрэўцы ж не паскардзяцца…

На мой электронны зварот адказаў галоўны ляснік Мінскай лясной гаспадаркі. Яны, аказваецца, выдзялялі саджанцы і сеянцы, а пасадкамі разам з імі займаліся многія раёны вобласці. Працягласць кальцавой дарогі "Аўтадарцэнтр" падзяліў на кіламетры і размеркаваў паміж раёнамі. Працавалі на суботніках, прывозілі з сабою выкапаны на высечках пасадачны матэрыял. Цяпер канцоў не знойдзеш, хто дзе халтурыў (хоць за грошы, хоць за так). І хто будзе шукаць канцы, калі заказчыкам не цікавы вынік?

Прыглядваешся, бывае, на схілы, спрэс уторканыя калочкамі (там, мабыць, сеянцы), а раслінак не відаць. Тыя калочкі, вялікія і малыя, будуць мазоліць вока да другога прышэсця. Болей лесу перавялі, чым карысці атрымалі.

Старую кальцавую таксама паспрабавалі ачысціць ад выхлапаў – з такім самым поспехам. Сёлета ў тых жа Пелікштах ізноў насадзілі пруткоў у вялікай колькасці, з іх далёка не ўсе выпусцілі лісточкі. Мо на такой глебе, без грунту і паліву, саджанцы ў прынцыпе не растуць? Да ведама: кошт бярозы да метра – 3.50, клёна – 3 рублі, ліпа вышынёй паўтара метра каштуе 5.50. У маштабах вобласці іх пасаджаны тысячы штук. Грошыкі рэгулярна закопваюцца, а кот Базіль з лісой Алісай ціха радуюцца сваёй беспакаранасці.

Ёсць народная прыкмета: там, дзе маюць месца шалёныя заказы, шукай працягнутую лапу. Чаго б гэта ні тычылася – тратуарнай пліткі, сістэм відэаназірання, металічных сядушак у медустановах і яшчэ многага, пра што мы не ведаем.

Галіна КАРЖАНЕЎСКАЯ,
пісьменніца.

ЎСМЕШКА МАСТАКА

Мінская міліцыя затрымала аднаго з супрацоўнікоў адміністрацыі спартыўна-аздараўленчага комплексу сталіцы па падазрэнні ў крадзяжы грашовых сродкаў у буйным памеры.

Чыноўнік фіктыўна аформіў самога сябе на паўстаўкі ў якасці прыбіральшчыка, але на самай справе абавязкі па ўборцы не выконваў, аднак зарплату атрымліваў.

У дачыненні да яго распачата крымінальная справа за крадзеж шляхам злоўжывання службовымі паўнамоцтвамі ў буйным памеры.

ПОСТСКРИПТУМ

Не для меня…

Невеселые размышления после Дня Независимости

Есть такая казацкая песня: «Не для меня придет весна, не для меня Дон разольется…» Пишу под впечатлением от увиденного в телевизоре утром 3 июля.

Я из тех, кого называют «дети войны». Понимаю, как важно помнить прошлое, чтить армию. Мой отец вернулся с фронта инвалидом, с орденами и медалями. Отец моего мужа погиб в мае 1944-го, участвовал в польской кампании 1939 года и финской войне. В 1944-м я попала под бомбежку. Бомбили наши. Я их за это не виню. Лес рубят – щепки летят. С того времени что-то во мне хрустнуло: детские больницы, санатории, всю жизнь имею «неврологические ноги», обмороки, головные боли, сердечную аритмию, кожно-аллергические проявления, язву желудка при обострении всего букета недугов… К 78 годам доболелась до инвалидности 1-й группы.

Смотрю на парад и «цивильное» представление. Вот любимая певица нашего президента Инна Афанасьева пританцовывает и поет вместе с нарядными детками. Диктор за кадром пафосно декламирует: «Дети – наше будущее!» Я охотнее увидела бы певицу в окружении нарядных белорусских инвалидов с чистыми волосами, ухоженными зубами (как у тех милых французских старушек в уличных кафе, про которых часто пишут журналисты) в моторизованных колясках, с красивыми тростями, ходунками на колесиках… И пусть бы диктор сказал, как мы чтим не только ветеранов, но и детей войны, как заботимся о наших немощных отцах, бабушках… Сколько пандусов, поручней, сидений и подъемников для ванных комнат можно было настроить за те деньги, что пошли на нарядное представление и блестящие металлические сооружения для оборудования «амфитеатра» для зрителей!

Сейчас я инвалид 1-й группы, колясочник. Без посторонней помощи не могу сесть в коляску, не могу себя обслужить в самых простых потребностях. Есть у нас миф о льготах для инвалидов 1-й группы. Но «голубые» льготные рецепты дают только на лекарства типа фурацилина ценой до 2 рублей. Все, что выше, – по полной цене. (По карточкам «Белфармации» бывают скидки на 10%.) Цены – заоблачные. Купишь, а лекарство не пошло. Прямой связи с лечащим врачом нет. Назад лекарства не принимают. (Тут бы организовать нечто вроде государственной медицинской комиссионки!) Накапливаются горы ненужных лекарств.

Мы с мужем – бывшие учителя. Запасов на старость не накопили. После 75 лет получили надбавку к пенсии. Вместе получаем теперь каждый месяц 420 у.е. За июнь на двоих мы потратили на таблетки и мази 314 рублей (157 у.е.). Родственников, которые могут помочь, не имеем. Большинство из того, что предписывается инвалиду как социальная реабилитация, – платное. Противопролежневый матрац (со скидкой) – 156 рублей, прикроватные поручни, опоры в ванной, сиденье и прочее – каждая услуга с установкой от 20 рублей и выше. Сиделку не оплатишь.

Бесплатные физиотерапевтические услуги в поликлинике фактически исключаются: в подъезде нет пандуса для въезда и выезда инвалидной коляски. Государственное ЖКХ Центрального р-на г.Минска отказывается от установки, т.к. *«ступеньки в подъезде расположены под большим углом»*. Обещают при наличии финансовых средств рассмотреть в 2019 году вопрос о монтаже подъемника (фактически параллельный мини-лифт). Похоже, работники ЖКХ никогда не видели пандусы с большим углом наклона в подземных переходах и не слышали, что бывают небольшие откидные рамы с рельсами шириной 3–4 см или телескопические шины весом менее 20 кг и длиной 1,5 метра, которые обещают сделать частные мастера из интернета за умеренную плату. Неужели государственный подрядчик не может сделать нечто подобное, что дешевле в разы того обещанного подъемника? Или они не понимают, что коляску, которая вместе с больным потянет минимум на 80 кг, должны будут выносить под тем же опасным углом два человека. А их еще надо найти! И согласятся ли жильцы дома на установку того подъемника? Я уже не говорю о проблемах посадки колясочника а общественный транспорт. Проезд-то у нас бесплатный, как и в электричках, но мы этой льготой по понятным причинам не пользуемся.

Бесплатные медперевозки для инвалидов-колясочников на физиотерапию в поликлинику делаются только по заключению специалиста. (Для неинвалида одна медперевозка от кровати до врача в один конец стоит 35–40 рублей). Из-за своей бедности поликлиники предпочитают «таблеточное» лечение. Так проще. Рецепты выписывают быстро. Покупай и увядай, как овощ. Не беспокоишь – и ладно.

Наш профильный врач – невролог. Невролога (как и дерматолога, аллерголога, психиатра, квалифицированного травматолога) в поликлинике нет. Говорят, невролог третий год в декретном отпуске. Ждут, пока вернется. По заявке участкового терапевта могут вызвать специалистов из диспансеров или других поликлиник. Меняющиеся эксперты – беда. Каждый новый врач вносит свои поправки, не зная детально истории болезни. Приглашенные врачи приходят только дней через десять. А с участковым терапевтом еще надо связаться, чтобы он «заказал» нужного специалиста со стороны. Аллерголога поликлиника не обеспечивает вообще. Так и живем.

Льгот на квартплату не имеем. Муж не инвалид, хотя является хроническим гипертоником, «преддиабетиком» по показаниям уровня глюкозы да еще имеет титановые протезы в обоих плечевых суставах. После оплаты лекарств, услуг ЖКХ и «Белтелекома» на еду, одежду и «культурный досуг» у нас остается немногим больше 200 рублей в месяц. А если вдруг испортился холодильник или износился водопроводный кран?

Материальная помощь нам «не положена», так как моя пенсия больше, чем 250 рублей. Возможная денежная помощь пенсионерам Центрального района г.Минска (социальный центр на ул.Красной получает субсидии для инвалидов поквартально) оказывается при предъявлении всех справок и чеков на лекарства – в порядке живой очереди и при условии, что такие средства у администрации района будут в соответствующем квартале.

Остается только вспомнить мрачную шутку, что нам, ветхим пенсионерам, скоро дадут льготу переходить улицу на красный свет.

Пишу под псевдонимом (мой адрес и фамилия есть в редакции), потому что стыдно перед знакомыми. Начнут предлагать помощь. Лучше было бы, если бы это сделало государство, которое принимало от нас в течение 40 лет отчисления на социальное страхование. Не называю и номер поликлиники (мы относимся к Центральному району) – мне же с ними и дальше иметь дело. До самой смерти. Они в общем-то добрые, но что они могут? В холодное время года и талоны на прием у терапевта раздаются за неделю вперед. Я приветствовала бы, если бы поликлинике выделили ставки недостающих врачей. Стоит только сократить пару площадных представлений да спортивных праздников. Можно, конечно, урезать расходы и на военные цели, содержание бюрократического аппарата, структур БРСМ и прочих.

Дикие племена и некоторые античные цивилизации сбрасывали немощных соплеменников в расщелины скал, умертвляли ударом по черепу или топили в водоемах. Мы живем в другое время и не можем уподобляться дикарям-предкам. Мы позволяем своим несчастным умирать в тихой меланхолии. Браво, гордая социальная держава Беларусь!

Вера РЫЖИКОВА.

P.S. Две недели назад «Беларусбанк» сделал «подарок» инвалидам: начал взыскивать комиссионный сбор при перечислении денежных средств за платные услуги на расчетный счет Комитета по труду, занятости и социальной защите.

РЕДКИЕ ЛЮДИ

Николай АШЕЙЧИК:
«Я оставил стройтрест с 8 миллионами чистой прибыли, а через два года он уже имел 4 миллиона убытка»

Этот человек с полным правом может сказать: “Я построил город”. И город этот – один из самых молодых и красивых в Беларуси – готовится вскоре отметить свое 60-летие. Но этому человеку не только Солигорск обязан своим рождением. По всей стране стоят гостиницы, больницы, стадионы и заводы, возведенные знаменитым солигорским стройтрестом №3, когда им руководил кавалер многих орденов и заслуженный строитель Беларуси ***Николай Захарович Ашейчик*** *– сегодняшний гость “Народной Воли”.*

– Николай Захарович, вы заслуженно являетесь почетным гражданином Солигорска. А вспомните, с чего начиналась столица белорусских калийщиков?

– Когда я приехал туда по распределению в 1961 году, на месте Солигорска ничего не было. Там, где мы с вами сидим в уютном кафе, рожь колосилась и зайцы бегали. Прямо в поле лепились друг к другу несколько бараков, где жили рабочие, да стоял вокзальчик типа финского домика. Правда, в том же году ввели Дом культуры строителей, танцплощадку соорудили. А вокруг пустыня была после бульдозеров.

Начинал я плотником-бетонщиком 3-го разряда. Поработал месяца два-три, потом назначили мастером, а в 1963-м перевели прорабом на основную фабрику, где уже тогда работало около 3000 человек. Приезжих было немало, в основном специалисты, ведь своих шахтеров Беларусь не имела, но и своя молодежь подтянулась – из близлежащих деревень, те, кто из армии приходил.

– А когда первая партия калийных удобрений пошла, как говорят шахтеры, на-гора?

– Опытную обогатительную фабрику мы сдали в конце 1961 года. Первый мешок белорусской соли Пётр Машеров тогда возил в Москву, на XXII съезд КПСС. В том же 1961-м меня забрали в армию, откуда в следующем году комиссовали. Дело в том, что еще в строительном техникуме я заболел ангиной, она дала осложнение, развился ревматизм… На медицинской комиссии в военкомате у меня признали сердечную недостаточность и в Минске в армию не брали. А тут почему-то призвали. Может, недобор был. А может, и в армии строители нужны были. Я, признаться, и не сопротивлялся, тогда откосить от армии никто не стремился. Служил в Подмосковье, в Долгопрудном, где стояла строительная воинская часть. Помнится, мы там возводили больницу, а неподалеку, в Видном, построили завод по обработке гранита. Это была уже серьезная профессиональная практика.

– Солигорск же был всесоюзной стройкой. Откуда приезжали первые кадры?

– Все первое руководство было уральское. Да и шахтеры уральские, а еще из Средней Азии и Украины. Разношерстная публика поначалу была, потом «попричесались». Жили все в общежитиях, я тогда еще холостяком был.

– А жену не среди приезжих нашли, а – белорусочку.

– Белорусочку. Моя Евгения Ивановна родом из Чаусского района, окончила могилевское ГПТУ. Работала тут маляром. Потом пошла в техникум химиков и была в Солигорске одним из первых технологов. Поженились мы, когда я уже стал начальником участка, в 1964 году. И с тех пор вместе, четыре года назад золотую свадьбу отметили.

– Кто первым рассмотрел в молодом специалисте Ашейчике строителя с Божьей искрой?

– Когда я вернулся из армии в родной трест, его возглавлял Михаил Васильевич Ковалев – будущий председатель Совета Министров БССР. Он и назначил меня прорабом на строительстве обогатительной фабрики Первого рудоуправления. В моем подчинении находились три прораба и пять мастеров, работать приходилось в три смены. Мы строили все помещения под ключ, я сдавал цех за цехом. Последними стройку всегда покидали мои рабочие. Я чувствовал, что мне не хватает квалификации, и в 1972 году без отрыва от производства окончил Московский горный институт по специальности «строительство подземных сооружений и шахт». Хотел бы отметить, что старшие коллеги нас ценили, доверяли нам. И мы, молодые, старались их не подводить. Вспоминается такой случай. Управляющий трестом Леонид Степанович Храмцов проводит совещание, я докладываю, что сделано, что пока нет. И что один из объектов не подписывает Анатолий Карлович Кисис (начальник ОКСа – отдела капитального строительства).

– Заметил серьезные недоделки?

– Да нет, нашел какие-то гвозди в окнах... Надо сказать, что латыш Кисис был принципиальнейшим и благороднейшим человеком с трудной судьбой. Его, восемнадцатилетнего, забрали со 2-го курса Строительного института в Риге – за участие в “заговоре против Сталина”. В ГУЛАГе он 15 лет строил мосты. Вспоминал, как там сдавали объекты. Построят – автоматчики загоняют всех под мост и пускают по нему груженый состав... Так вот, Кисис нашел какие-то гвозди и не подписывает сдачу объекта. Храмцов глядит на меня и говорит: «Николай, как же я твою просьбу выполню?» Услышав это, Николай Пионов, главный инженер первого калийного рудника, спрашивает: «Какая такая просьба?» «Да вот, он жéнится и квартиру просит», – поясняет Храмцов. Пионов тут же берет акты, подписывает их и говорит: «Давайте ему квартиру, ведь он к тому же женится на нашей работнице». И вместе стали меня поздравлять – и с женитьбой, и с квартирой. Вот такое отношение было.

– В первые годы, наверное, трудно приходилось?

– Еще как! Дорог не было, земля глинистая, сапоги не снимали. Представляете, 3000 рабочих на фабрике, сколько нужно транспорта встретить! А я был материально-ответственным, подписывал все накладные. Материальные ресурсы там шли – лавинами! Металлоконструкции, балки, перекрытия, плиты… Приходилось очень тяжело. Но справлялись. В Солигорске наш трест №3 был впереди всех по соцсоревнованию, по раскрутке бригадиров.

– Вы практически построили целый город, вокруг которого видны высокие терриконы выработанной породы. В связи с этим вопрос: а не провалится ли Солигорск под землю? Наверное, штреки от шахт и под город заходят…

– Не провалится, это я гарантирую. Под городом – нетронутый целик. Часть шахтного поля оказалась под окраиной города, в районе стадиона, где возможны подработки. Проектные организации предусмотрели дополнительные меры с учетом расчетов калийщиков. Понимаете, после выработки проходят годы, и когда земля «садится», ее уже можно нагружать. Делаются монолитные пояса, и, даже если будут просадки, дома отреагируют нормально.

– Вы вспомнили Михаила Васильевича Ковалева. Каким вам запомнился будущий премьер-министр БССР?

– Он был очень талантливым человеком, грамотным инженером, толковым организатором. Закончил, кстати, Ленинградский горный институт. Ко всему был еще и выдающимся дипломатом. Представляете, в трудные времена к нему в кабинет приходили прикомандированные 20–30 мужиков-монтажников и, требуя зарплаты, чуть не за грудки брали. Не наши «рахманыя», а монтажники с Урала, с других регионов Советского Союза – битый народ. Я присутствовал при одном таком разговоре. И поразился выдержке и такту Ковалева!

– При вас стройтрест №3 прославился на всю республику, в 1981 году даже был награжден орденом Октябрьской революции. Выстоял он и после распада СССР. И не просто выстоял, а превратился в один из флагманов строительной отрасли независимой Беларуси. Как вам удалось достичь таких завидных успехов?

– Главным инженером треста я стал в 1971 году. Работал на этом посту до 1978 года, когда наш управляющий Воронов уехал в Минск на должность заместителя министра. В это время мы вводили в эксплуатацию первую очередь 4-го калийного комбината. А 4-й комбинат с инфраструктурой по сумме затрат, капиталовложений, по объему работ был почти равен трем предыдущим комбинатам! И вот ввели мы все его очереди, а на горизонте больших строек нет. А я уже управляющий трестом, в котором в лучшие времена работало до 4000 человек. Нужно было спасать трест. А тут – перестройка, новое мышление. Побывал в Германии, посмотрел, как там работают строители, как внедряются новые технологии, прогрессивные материалы. Приехал домой и взялся за новшества, одновременно заботясь об условиях труда людей, развитии соцкультбыта. Реконструировали трестовское здание, появилась баня, разные уютные зальчики, в которых стали проводить корпоративы. И когда немцы приехали в Солигорск с ответным визитом и увидели, что у нас все цивилизованно, у них появилось другое отношение к нам.

– В то время в Беларуси довольно успешно работали немецкие и турецкие строительные фирмы. Как вам удалось их потеснить?

– Мы не только у немцев, но и у венгров и чехов выиграли тендеры на строительство компрессорных станций на газопроводе «Ямал–Европа». Вот тогда наши европейские партнеры поняли, что и белорусы не лыком шиты. Мы построили Несвижскую и Крупскую компрессорные станции, половину Минской. Потом занялись базой для «Белтрансгаза» в Минске по Старобрисовскому тракту – построили офисы, мастерские, автохозяйства. Затем поехали в Осиповичи, в Несвиж, в столице построили по заданию президента зал художественной гимнастики. Договорились с теми же немцами и построили для них Международный центр на проспекте Дзержинского. Потом поехали в Германию, подписали контракт и обучили в Германии 250–300 наших рабочих. Учили мы наших специалистов и в Польше.

– Среди построенных вами знаковых объектов и стадион БАТЭ в Борисове, и Дворец Радзивиллов в Несвиже. Но это такие разные стройки… В том же Несвиже требовались не только строители, но и реставраторы.

– До нас в Несвиже десятка два организаций провалились. А мы справились. Солигорский стройтрест №3 стал фирмой, которую признал Минск. После Молодежного центра нам сразу отдали Детский онко-гематологический центр. Там австрийцы поставляли оборудование. Мы специально ездили в Австрию, смотрели, как у них здравоохранение налажено. Детский центр презентовал президент, остался доволен и принял решение, что отныне никаких чужеземцев – строить должны белорусы, а за границей только оборудование покупаем. После такой рекламы стал наш трест просто нарасхват. Но и родной Солигорск мы не забывали, построили здесь спелеолечебницу. Я долго не решался за нее браться. В лесу строить нужно было, а теплотрассы нет. А кто профинансирует километры теплотрассы? Калийщики к своей подключиться не давали. Я упирался, но понимал, что это ж для людей – делать надо. Пока шли споры с отделом капитального строительства Минздрава, я – как одно из условий – попросил у руководства министерства медицинское оборудование для нашего детского летнего лагеря, чтобы сделать его круглогодичным. Но и после этого переговоры настолько обострились, что от волнений я попал в кардиологию. И окончательное решение уже принималось в палате, включая поставку оборудования для «Зеленого бора».

– В больнице вы оказались больше для виду или вправду сердце прихватило?

– Прихватило, да еще как! Но выдюжил. И затем многое сделали, в том числе и для себя. Построили спелеолечебницу. Да такую – одно загляденье! С нами «подружились» столичные медики – мы, замечу, в Минске сделали десятка полтора операционных-реанимационных: в областной больнице, 2-й клинической детской больнице по проспекту Победителей, 2-й клинике возле резиденции президента. На этих объектах мы внедрили все новейшие технологии. И открывали их, как правило, или президент, или премьер. Потом наш трест освоил гостиницы. Строить столичную «Викторию» хотели и немцы, и поляки, а строили мы. В Минске, если не ошибаюсь, пять четырехзвездочных гостиниц, две из них – наши.

– Николай Захарович, как же так получилось, что в 2014 году, когда ваш трест был на таком подъеме, вы ушли с поста генерального директора? Что тогда произошло?

– Понимаете, в чем дело… Я пережил 9 министров архитектуры и строительства, 9 председателей Минского облисполкома – и со всеми находил общий язык. И с Домашкевичем, который на вид суровый был, и с Пётухом, и с Батурой, и с Крупцом у нас складывались отличные отношения. А тут новый предоблисполкома назначен – Семен Шапиро. Мы с ним до этого едва знакомы были. Как-то я был в гостях у Алика Вагабова в Гродно. А нас в строительстве четыре «кита» было – Вагабов в Гродно, Михаил Водчиц в Бресте, Ефим Фридкин в Гомеле, ну и я, самый старый, в Солигорске. Мы могли решать любые задачи, обменивались опытом, сверяли, что называется, часы. Сидим с Аликом, беседуем. Вдруг без стука заходит Шапиро. Алик его пригласил к столу, но тот отказался, сославшись на занятость и здоровье. Потом Шапиро переехал в Минск, мы поближе познакомились. И тут случилась так называемая «слуцкая эпопея». Шапиро позвал меня на исполком и в присутствии всех руководителей попросил заняться в Слуцке объектами мясокомбината и льнозавода. Мол, если не реконструируем, то президент пошлет его руководить мясокомбинатом…

– Для председателя облисполкома перспектива, прямо скажем, мрачноватая…

– Как видно, да. Стали мы строить. А Шапиро видеосовещание проводит, слуцаков расспрашивает. Они и говорят: мы трест Ашейчика пригласили. И тут Семен Борисович как понес: «Кто вам дал такое право? Этот трест в стране имеют право пригласить только три человека – президент, премьер-министр и я!» И это – на всю Беларусь. Сам меня просил, а их ругает… Вижу: влип я, неспроста он так себя ведет. Проходит время. Бывая в Минске, я к Шапире не захожу...

– А объекты в Слуцке достроили?

– Достроили, для нас они никаких трудностей не представляли. Трест тогда, в 2014 году, был, как всегда, на подъеме. И тут возникает интересная ситуация. За серьезные нарушения я уволил директора завода железобетонных конструкций Сергея Ермолинского. Он (когда началось коттеджное строительство) приспособился торговать вроде как некачественной продукцией. Составлялись акты на брак – на железобетонных конструкциях, выпущенных во вторую смену, утром ставилась соответствующая надпись, и затем из цеха, в обход склада, собственным транспортом развозили по адресам не учтенную продукцию, естественно, по сильно заниженным ценам. Однажды мы провели ревизию – не хватило 1000 тонн цемента! Второй раз – 250 тонн арматуры! Ко мне пришли четверо бухгалтеров и рассказали, что с назначением Ермолинского у них на заводе так делается уже лет 10... Оказывается, он издал «подпольный» приказ, идущий вразрез с положениями и другими документами, действующими в стройтресте (его мои службы не видели), и заставлял людей подписывать липовые акты. Кто не подписывал, от тех на заводе избавлялись. Остались одни преданные.

Заметьте, бухгалтеры написали на имя Ермолинского в разное время 62 докладные записки о нарушениях на производстве. Но реакции на них никакой не было.

И вот Шапиро каким-то образом находит этого самого Ермолинского, который болтался без работы, привозит его в стройтрест №3 и… сажает в кресло генерального директора. И это в то время, когда он ходил под уголовным делом!

– Это выглядит просто невероятно. Но вы же еще были в должности?

– Нет, к тому времени я уже подал заявление об уходе. Когда Шапиро начал меня публично полоскать, поехал к министру с заявлением. Тот говорит: “Николай, давай мы назначим исполняющего обязанности, а ты у него побудешь помощником”. Но тут приезжает Семен Борисович (с Римашевским, председателем Солигорского райисполкома), командует собрать людей, выводит Ермолинского и говорит: “Я вам привез нового генерального директора”. И добавляет: да, на него заведено уголовное дело. Мол, если силовики докажут его вину, он генеральным не будет. Возникает такая ситуация: меня, инициатора заведения уголовного дела на Ермолинского, уже нет в тресте, а он, Ермолинский, садится в кресло генерального директора. И получается, что исполняющий обязанности гендиректора Ермолинский должен судиться с… гражданином Ермолинским. Абсурд полный! Он дает команду: завод ему делает фиктивную справку о якобы отсутствии ущерба. Следователи не увидели (скорее, не захотели увидеть) финансовую структуру, обналичившую через договор субподряда суму приписок на заводе. Через некоторое время уголовное дело закрывается. Считаю, что следователи не сделали как следует свое дело потому, что ходили под пятой первого заместителя прокурора области, являющегося сватом Ермолинского.

– И как он проявил себя на вашем месте?

– Я когда уходил, оставил 79 миллиардов рублей (неденоминированных) чистой прибыли (около 8 миллионов теперешних). А когда через год и восемь месяцев уходил Ермолинский, у треста было уже 39 миллиардов убытка (почти четыре миллиона деноминированных). И что самое страшное – за короткое время был развален коллектив. Примерно 500 квалифицированных работников, которые сопротивлялись произволу Ермолинского, его незаконным действиям, были уволены.

– А вы не пробовали как-то уведомить о сложившейся ситуации президента?

– Когда Лукашенко приезжал в Любань заложить камень под строительство горно-обогатительного комплекса, то за мной сопровождение ходило, чтобы я случайно не встретился с ним. Видно, кто-то очень сильно опасался…

– В каком положении ваш трест находится сегодня?

– Он преодолевает трудности, созданные Ермолинским. Поскольку город готовится к юбилею, есть объемы, есть знаковые для Солигорска объекты – реконструируются гостиница «Алеся» и молодежное общежитие, строится поликлиника.

А проблемы две – недостаток оборотных средств и дебиторская задолженность за выполненные работы. И, как следствие, возникает кредиторская задолженность.

– Сколько лет вам было, когда вас вынудили уйти?

– 74 года. Вроде бы наработался, пора и отдохнуть. Но больно, когда твое детище на твоих глазах уничтожается…

– Чем вы занялись на пенсии? Как адаптировались к новой жизни?

– За садом ухаживаю, пчел развожу – 10 ульев у меня. Друзей летом угощаю медом. В Старобине у меня частный дом с огородом. Растет сад, голубика, крыжовник, смородина, виноград… Вот недавно решил посадить грецкие орехи. Сначала в специальном питомнике их выращиваю, а потом в землю пересаживаю. Дел хватает. Я же почетный гражданин Солигорска и Минской области, меня часто приглашают в школы и на встречи с молодежью города. Облисполком за звание «Почетный гражданин области» выплачивает где-то около тысячи рублей в год. Плюс пенсия. На жизнь, в общем, хватает, чем-то могу и внукам помочь. А у меня, слава Богу, уже и правнуки есть. Все самостоятельно живут, но не забывают, приезжают погостить на выходные.

Антон КОРЗУН.

г Солигорск.

Народная Воля
http://www.nv-online.info
10 ЛІПЕНЯ 2018 г.

ЛІКБЕЗ

У "Народнай Волі" за 19 чэрвеня надрукаваны артыкул Андрэя Фёдарава пад назвай "НАТА". Сёння ён працягвае тэму.

НАТА. «Халодная вайна»

Дык што ўсё ж такі прымусіла Захад пайсці на стварэнне НАТА? Здавалася б, пераможцам у Другой сусветнай вайне нішто не павінна было замінаць працягваць супрацоўніцтва.

Справа ў тым, што ў перыяд 1945–1949 гг. ва ўрадаў заходнееўрапейскіх і паўночнаамерыканскіх краін, якія тэрмінова заняліся неадкладным эканамічным аднаўленнем кантынента, узнікла занепакоенасць з-за экспансіянісцкай палітыкі і метадаў дзеяння СССР. Выканаўшы свае ўласныя паваенныя абавязацельствы па скарачэнні ўзброеных сіл і дэмабілізацыі вайскоўцаў, яны пачалі адчуваць усё большую трывогу, паколькі стаў відавочным намер Крамля захаваць сваю велізарную армію ў тым жа колькасным складзе.

Больш за тое, абвешчаныя знешнепалітычныя мэты КПСС, якія, зразумела, грунтаваліся на ідэалогіі, яскрава прадэманстравалі, што Статут ААН і іншыя міжнародныя дамоўленасці, дасягнутыя напрыканцы Другой сусветнай вайны, зусім не гарантуюць нацыянальнага суверэнітэту і незалежнасці дэмакратычных дзяржаў, якія сутыкнуліся з пагрозай знешняй агрэсіі ці ўнутранай падрыўной дзейнасці.

Гэтыя асцярогі ўзмацняліся ў сувязі з навязваннем Масквой недэмакратычных формаў кіравання ў Цэнтральнай і Усходняй Еўропе, а таксама ў іншых краінах свету, з падаўленнем апазіцыі, парушэннем прынцыпаў дэмакратыі, грамадзянскіх правоў і свабод.

Становішча асабліва абвастрылася ў перыяд з 1947-га па 1949 год у сувязі з шэрагам драматычных палітычных падзей, у тым ліку з дзяржаўным пераваротам у Чэхаславакіі і блакадай Берліна, прамымі пагрозамі суверэнітэту Нарвегіі, Грэцыі, Турцыі. Менавіта таму і пачаўся працэс, які ў выніку прывёў у 1949 годзе да стварэння Паўночнаатлантычнага альянсу.

І хоць у Альянсе ўсяляк падкрэслівалі, што блок з'яўляецца выключна абарончым, СССР успрыняў яго як пагрозу ўласнай бяспецы і не жадаў мірыцца з яго існаваннем. Таму адносіны паміж імі былі вельмі напружаныя.

Асаблівa сур'ёзным каменем спатыкнення стала будучыня Германіі, заходняя частка якой знаходзілася пад кіраваннем саюзнікаў, а ўсходняя – пад савецкім. Зразумела, што абодва бакі жадалі мець аб'яднаную Германію на сваім баку. СССР пагаджаўся на аб'яднанне, але выключна на сваіх умовах, галоўнай з якіх быў яе будучы нейтральны статус, што забараняў бы ёй уступаць у ваенныя саюзы і размяшчаць войскі на сваёй тэрыторыі.

Заходнія саюзнікі былі супраць, бо баяліся, што тым самым Германія фактычна трапіць пад пратэктарат СССР. Яны настойвалі, каб немцам было дадзена права самім выбіраць сваю будучыню. Але на гэта не згаджаліся ўжо ў Крамлі, выдатна разумеючы, што ў такім выпадку Германія імгненна ўступіць у НАТА.

Тады СССР пайшоў на хітрасць. 31 сакавіка 1954 года ён накіраваў урадам краін-удзельніц антыгітлераўскай кааліцыі ноту, у якой выказаў сваю гатоўнасць "сумесна з зацікаўленымі дзяржавамі вывучыць магчымасць уступлення Савецкага Саюза ў НАТА".

Сэнс быў у тым, каб разбурыць Альянс знутры, але гэта быў сакрэт палішынеля, таму адказ аказаўся цалкам чаканым: "Няма сэнсу падкрэсліваць нязбытны характар такой прапановы. Яна супярэчыць прынцыпам, якіяляглі ў аснову сістэмы абароны і бяспекі заходніх нацый. Усе краіны-ўдзельніцы абменьваюцца інфармацыяй вольна і ў поўнай меры. Усе рашэнні прымаюцца аднагалоснай ухвалай. Гэта азначае, што Савецкі Саюз у якасці ўдзельніка арганізацыі зможа накласці вета на любое рашэнне. Ніводная з краін-удзельніц не можа дазволіць разбурыць іх сумесную сістэму абароны такім чынам".

У 1955 годзе ФРГ была прынята ў Альянс, у адказ на што СССР утварыў са сваіх сатэлітаў уласны ваенны блок – Арганізацыю Варшаўскай дамовы (АВД). Цікава, што галоўныя пункты гэтай дамовы амаль слова ў слова паўтараюць вядомыя артыкулы Вашынгтонскай, што тычацца кансультацый у выпадку ўзнікнення пагрозы і рэакцыі на ўзброены напад.

У выніку на тэрыторыі абедзвюх Германій была размешчана велізарная колькасць войскаў: у заходняй частцы амерыканская групоўка падчас дасягала 277 тысяч, у ГДР у першыя паваенныя гады савецкі ваенны кантынгент увогуле набліжаўся да трох мільёнаў і толькі ў 1980-я скараціўся да паўмільёна чалавек. Больш за тое, з пачатку 1960-х на заходнім накірунку было разгорнута аж восем савецкіх танкавых армій (прычым чатыры з іх – якраз у Групе войскаў у Германіі).

Савецкія стратэгі меркавалі, што ў выпадку канфлікту гэта група (да якой у пазнейшы час былі дададзены і дэсантна-штурмавыя падраздзяленні) павінна разрэзаць войскі НАТА танкавымі калонамі і прайсці аж да Ла-Манша.

Такое супрацьстаянне, якое часам абвастралася да стану вострай небяспекі, як, напрыклад, у 1968 годзе, падчас увядзення войскаў АВД у Чэхаславакію, цягнулася да другой паловы 1980-х, калі, на шчасце, у СССР пачалася перабудова, якая пацягнула за сабой вялікія перамены.

Адной з іх стала кардынальнае змяненне становішча ў альянсе: Масква нарэшце пагадзілася на далучэнне да яго аб'яднанай ФРГ. Паводле некаторых звестак, заходнія лідары нібыта абяцалі Міхаілу Гарбачову, што далейшага пашырэння на ўсход не адбудзецца, хоць афіцыйных пацвярджэнняў гэтага пакуль не знойдзена.

У выніку на саміце НАТА ў Лондане 5–6 ліпеня 1990 года была прынята дэкларацыя, што, як лічыцца, паставіла кропку ў "халоднай вайне". У ёй было адзначана, што перамены, якія адбыліся, патрабуюць ад НАТА адаптацыі да новых рэалій: ён будзе і надалей выконваць свае задачы па абароне міру, але на новай аснове.

У сувязі з вывадам савецкіх войскаў з Германіі Альянс выказаў намер істотна скараціць сваю ваенную прысутнасць у Еўропе, заключыць шэраг дамоў аб скарачэнні як звычайных, так і ядзерных узбраенняў. На змену ранейшай стратэгіі "абароны на перадавых межах" была абяцана дактрына "гнуткага рэагавання", якая ў меншай ступені абапіралася на ядзерную зброю.

НАТА таксама прапанаваў былым сапернікам сяброўства і стварэнне інстытутаў узаемадзеяння.

Адным з асноўных станоўчых вынікаў стала падпісанне ў лістападзе 1990 года членамі НАТА і АВД Дамовы аб звычайных узброеных сілах у Еўропе (ДЗУСЕ). Яна ўсталёўвала раўнавагу звычайных узброеных сіл дзяржаў-удзельніц абодвух блокаў на істотна паніжаным узроўні і абмяжоўвала магчымасці іх размяшчэння уздоўж лініі судакранання, перашкаджаючы тым самым стварэнню патэнцыялу для раптоўнага нападу.

(Варта адзначыць, што на той час Савецкі Саюз меў каля 64.000 танкаў – больш, чым ва ўсіх астатніх краінах свету, разам узятых; яго хаўруснікі – яшчэ больш за 12.000. Для параўнання: усе краіны НАТА мелі тады каля 25.000 танкаў. З улікам таго, што танкавыя войскі ніякім чынам не з'яўляюцца абарончым відам узбраенняў, такая розніца стала відавочным пацвярджэннем згаданых мэтаў кіраўніцтва СССР. Фактычна ДЗУСЕ паставіла крыж на магчымасці савецкага танкавага кідка на Захад.)

Нягледзячы на тое, што ў СССР НАТА называлі няйначай як "агрэсіўны блок", нават самыя заяўзятыя яго антаганісты, хоць і сцяўшы зубы, дагэтуль змушаны прызнаваць, што ў эпоху "халоднай вайны" ён не ажыццяўляў сваіх ваенных аперацый. Таму на той момант здавалася, што шырокамаштабнае ўзброенае супрацьстаянне ў Еўропе скончылася назаўсёды.

На жаль, далейшае развіццё падзей даволі хутка паказала марнасць гэтых спадзяванняў, што будзе адлюстравана ў наступным артыкуле.

Андрэй ФЁДАРАЎ.

ЧТО ТАМ, В ЕРЕВАНЕ?

Новая власть в Армении:
успешны ли участники протестов в роли министров?

После «бархатной революции» в Армении страной рулит молодежь. Кто попал в правительство Никола Пашиняна, как справляются «новенькие» и что об их работе думают люди?

В середине мая премьер-министр Армении Никол Пашинян, назначенный на эту должность после многодневных уличных протестов, сформировал новое правительство. Средний возраст министров составил немногим больше 40 лет. С тех пор в стране не прекращаются дискуссии по поводу нового кабинета и его ключевых фигур.

Правительство без бизнесменов и олигархов

Как и обещал Никол Пашинян, в новом правительстве нет бизнесменов и олигархов, что в целом вызвало одобрительную реакцию в обществе. Более скептично население страны отнеслось к тому, что на ответственные должности попали преимущественно молодые люди без опыта административной работы.

Действительно, основной костяк правительства составили молодые единомышленники Пашиняна. Так, министру диаспоры **Мхитару Айрапетяну** и вице-премьеру **Тиграну Авиняну** по 29 лет, главе аппарата премьера **Эдуарду Агаджаняну** – 30, министру здравоохранения **Арсену Торосяну** – 36, министру территориального управления и развития **Сурену Папикяну** – 32 года. Самому старшему – министру иностранных дел **Зограбу Мнацаканяну** – 52.

Критерий – молодость и энергия

По какому принципу Никол Пашинян формировал новый кабинет министров? Армянский политолог **Микаэл Золян** выделяет в нем три группы. «*Первая – команда Пашиняна, люди, состоявшие в партии «Гражданский договор» и активно участвовавшие в протестном движении*», – поясняет эксперт. Среди их плюсов он называет «*молодость, энергичность, незапятнанную репутацию, умение использовать современные способы коммуникации*».

Любопытно, что огромной популярностью в народе пользуется директор Службы национальной безопасности (СНБ) 39-летний **Артур Ванецян**, в то время как в прежние времена людей, занимавших этот пост, боялись и даже ненавидели. За полтора месяца работы он успел раскрыть многомиллионные преступные схемы с участием чиновников комитета по госдоходам, выявить случаи превышения должностных полномочий и присвоения средств в особо крупных размерах в отдельных воинских частях. Не ушли от ответственности и родственники бывшей армянской верхушки. Уже возбуждены уголовные дела против брата и членов семьи экс-президентов страны Сержа Саргсяна.

Среди главных минусов этой группы – отсутствие опыта работы на высоких должностях, хотя, как отмечает Микаэль Золян, в нынешних условиях это скорее плюс.

«*Другая группа – условно говоря, технократы, хорошие профессионалы, работавшие на относительно важных позициях при предыдущей власти, но не замеченные в коррупционных скандалах*», – разъясняет эксперт. Третью же группу, по его словам, составили союзники Пашиняна из других партий, вошедших в коалиционное правительство. С некоторыми из этих партий сотрудничество носит временный характер, поскольку «Процветающая Армения» и «Дашнакцутюн», скорее всего, пойдут на новые выборы в парламент отдельно, прогнозирует политолог.

Борьба с коррупцией как главный итог

Что касается работы нового правительства, то, по мнению экспертов, пока сложно давать однозначную оценку, ведь с момента его назначения прошло всего полтора месяца. Тем не менее отдельные итоги заметны уже сейчас.

Антикоррупционные расследования затронули родственников и приближенных экс-президента Армении Сержа Саргсяна.

Эксперт Армянского центра политических и международных исследований **Рубен Меграбян** главным достижением нового правительства называет то, что власть исполнила свое обещание бороться с коррупцией. В качестве примера он приводит недавние аресты депутата армянского парламента генерала **Манвела Григоряна** и бывшего начальника охраны экс-президента Сержа Саргсяна **Ваче Казаряна**.

«*В то же время с учетом того, что коррупция в Армении носит системный характер и вертикально интегрирована, очевидно, что объявленные имена – это лишь вершина айсберга*», – отмечает Рубен Меграбян. По его мнению, самая главная задача, которую еще предстоит решить новой власти, – это искоренить коррупцию как явление, помешать ее мимикрии в новых условиях, а также не допустить «бегства» больших денег из страны, что может грозить реальным ухудшением экономической ситуации.

Для этого, по мнению Меграбяна, недостаточно привлечь к ответственности отдельных лиц, «*нужны решения по системным реформам, привлечению масштабных инвестиций и запуску инфраструктурных проектов*».

Плюсы и минусы нового правительства

Успехи новой власти на почве борьбы с коррупцией подчеркивает и политолог **Микаэл Золян**: «*Почти каждый день мы слышим о новых расследованиях, раскрытии коррупционных преступлений, есть и громкие аресты*».

Другим плюсом нового правительства он называет прозрачность его деятельности: «*И Пашинян, и члены его кабинета охотно идут на общение с прессой, поддерживают непосредственные контакты с обществом через соцсети*». Так, сам премьер, министры здравоохранения и образования регулярно выходят в прямой эфир в соцсетях и отвечают на вопросы пользователей.

Среди минусов нового правительства эксперт называет отсутствие общей стратегии реформ и недостаток координации между различными ведомствами, правда, оговаривается, что происходит это ввиду недостаточной сработанности членов команды.

«*В целом восприятие обществом новых властей скорее позитивное, но достаточно нестабильное*, – считает политолог. – *Если к Пашиняну есть практически неограниченное доверие, то к членам кабинета отношение более требовательное, и они чаще становятся объектами критики, чем сам Пашинян*».

Отчитаться за работу осенью

По мнению Рубена Меграбяна, молодой команде премьера предстоит «*перелопатить всю систему*», нацелить ее на обслуживание интересов государства и общества, в то время как раньше «*все было заточено на обслуживание самих себя за счет государства и общества*».

Что касается молодости и неопытности новых министров, то, по мнению политолога, «*жизнь заставит внести нужные коррективы, в случае необходимости – также и кадровые*». «*Многие уже адаптировались и успешно справляются с обязанностями, как, к примеру, министр здравоохранения Арсен Торосян, которому предстоит реформировать довольно консервативную, проблемную и в то же время жизненно важную сферу*», – заключает эксперт. В качестве примера он приводит резкое понижение цен на стентирование в армянских клиниках.

Тем не менее слишком много времени на раскачку у нового правительства нет, заключает Рубен Меграбян: «*Уже в начале осени, когда исполнится 100 дней его работы, все нерешенные вопросы могут быть подняты со всей остротой не только оппонентами, но и теми, кто поддерживает новую власть*».

dw.com

ПУЛЬС

Украинцы покоряют ЕС

За год безвизового режима украинцы совершили более 21 миллиона пересечений границы с Евросоюзом, что на 12% больше, чем за аналогичный период предыдущего года, сообщает Государственная пограничная служба.

В июне этого года зафиксирована 221 тысяча поездок украинцев по безвизу, а это в 2,3 раза больше, чем за первые 30 суток безвизового режима (96 тыс. человек). Сейчас количество «безвизовиков» в среднем составляет от 9 тысяч до 12 тысяч человек в сутки.

Марин Ле Пен может лишиться партии

Французская правая партия «Национальное объединение» (бывший «Национальный фронт») уже в августе этого года может прекратить свое существование из-за решения французского суда наложить арест на госдотации, выделяемые на партийную работу. Об этом в эфире телеканала BFM заявила лидер «Нацобъединения» Марин Ле Пен.

Как сообщило в воскресенье Agence France Presse, на такой шаг французская юстиция пошла в связи с тем, что ранее Суд Евросоюза признал лидера партии Марин Ле Пен виновной в растрате средств Европарламента на фиктивное трудоустройство ее помощников и обязал ее вернуть Европарламенту 320 тыс. евро. Годовая госдотация «Национальному объединению» равна 2,5 млн евро.

Для противостояния России

Вооруженные силы Великобритании увеличат свое присутствие в Северной Атлантике, чтобы противостоять растущей угрозе со стороны России, заявил глава Королевского флота адмирал Филип Джонс в интервью телеканалу Sky News.

«*Усиливающееся возрождение потенциала и масштаба, которое мы не замечали в течение, наверное, 10 лет. Мы должны на него реагировать*», – пояснил адмирал и заявил, что возможности российских кораблей «*очень впечатляют*».

Заявление прозвучало за несколько дней до очередного саммита НАТО в Брюсселе, который состоится 11–12 июля.

НА ДАЛОНЯХ ВЕЧНАСЦІ

Анатоль БУТЭВІЧ

ПЯРУН

Хлапчук ляжаў пасярод хвалістага жытняга поля і зачаравана пазіраў у нябесную глыбіню. У высокім яркім блакіце няспешна і велічна плылі празрыста-белыя воблакі з падпаленымі сонцам беражкамі. Яны будаваліся і перабудоўваліся ў незямной прыгажосці палацы і замкі, складваліся ў выявы дзівосных звяроў. Хлапчуку мроілася, што чароўная і магутная птушка падхапіла яго і панесла ўвышкі. Праляцелі адно неба. Пасля другое і трэцяе. Так і ляцелі міма дзівосных дзіваў, пакуль не апынуліся на сёмым небе. А там...

Хлапчук мройна ўздыхаў, ён разумеў, што знаходзіцца на зямлі, а над ім плывуць у невядомыя далі прывідныя воблакі-замкі. Так было і сто гадоў таму, і тысячу. Спрадвеку і да сённяшніх дзён вядзецца. Многія мараць трапіць на загадкавае сёмае неба, дзе жыве магутны бог багоў Пярун, дзе пануе вечны рай і заўсёднае цяпло.

Людзі здаўна верылі ў незвычайныя здольнасці бога маланкі і грому, апекуна нябеснай вады Перуна. Яго прасілі, каб паслаў чаканы дождж, каб не пабіў збажыну градам. Як толькі ранняй вясной Пярун адмыкае сваім залатым ключом неба, з яго падае дождж і сеецца раса, якія лічыліся нябеснымі слязамі. Выклікае гэтыя слёзы Перунова кветка плакун-трава, якую ў народзе называлі слёзнікам. Лічылася, што кветка і корань слёзніка валодаюць магічнай сілай. Каб не згубіць іх чароўных якасцяў, збіраць трэба раннім досвіткам на Іванаў дзень.

Такімі ж уласцівасцямі беларусы здаўна надзяляюць чароўную папараць-кветку, якая цвіце толькі адзін раз за год. Гэта бывае на Купалле: у поўнач 7 ліпеня на папаратнікавае кустоўе сыходзіць Перуноў агонь. Менавіта ён ператвараецца ў нябачанай прыгажосці кветкі, якія назвалі перуновымі. Яны надзелены такой магутнай сілай, што ўтаймоўвае нячысцікаў, знішчае чары чараўнікоў і ведзьмаў, збаўляе ад д'ябальскіх спакусаў. Таму, хто знойдзе чароўную папараць-кветку, адкрываюцца самыя таемныя таямніцы прыроды, усе злыя духі павінны яму падпарадкоўвацца. Добрым і сумленным людзям кветка паказвае, дзе ў зямлі схаваны скарбы. Але адшукаць Перунову кветку вельмі цяжка, бо служкі злога бога Чарнабога выяўляюць усе свае хітрыкі, каб перашкодзіць гэтаму. Мо таму нікому з беларусаў да гэтай пары не ўдалося знайсці тую незвычайную кветку?

Перуна малілі вешчуны – каб не наслаў на зямельку бяды. Бацькі ставілі яго ў прыклад малым – каб раслі дужымі ды смелымі, каб нікога і нічога не баяліся. Перуном палохалі нядобрых і хцівых людзей – каб не рабілі шкоды. Яго асцерагаліся неслухі – каб не пакараў пажарам альбо смерцю. А ён мог лёгка зрабіць усё гэта ды яшчэ шматкроць больш. Бо сапраўды быў магутны з магутных, ні з кім не параўнальны. Ведама – нябесны гаспадар, уладар Сусвету. Пасля Сварога ён стаў богам усіх багоў. Наймоцны з мацнейшых. Ваяўнічы і грозны, справядлівы абаронца пакрыўджаных. Той, хто карае і хто мілуе. Сваімі вогненнымі стрэламі забівае дэманаў і цудзішчаў, знішчае свайго галоўнага ворага – Змея, які крадзе ў людзей жывёлу, замінае дажджу, чыніць ім іншую вялікую шкоду.

Росту ён высокага, цела дужае, кудлатая чорнавалосая галава, велізарная залатая барада, якая ганяе па свеце вецер. Ездзіць па небе на вогненнай залатой калясніцы, запрэжанай невядома якой колькасцю крылатых рысакоў. Пільна сочыць за парадкам у паднябессі і на зямлі. У правай руцэ трымае велізарны лук, які нагадвае разнаколерную вясёлку. З аднаго боку вісіць капшук з вогненнымі стрэламі-маланкамі, якія выкаваў для яго сам бог агню і кавальскай справы Жыжаль. З другога – скураная торба з каменнымі сякерамі. Сімвалам Перуна здаўна лічыўся конь, выяву якога ў спалучэнні з сімвалам агню людзі выразалі наналічніках сваіх хат як надзейны абярэг ад злога.

Характар у Перуна запальчывы. Калі засярдуе барадаты велікан, пачынае шпурляць на зямлю свае страшныя сякеры. З нечуваным гулам і аглушальным трэскам ляцяць яны праз усе шэсць нябёсаў, выкрасаюць маланкі ды снапы іскраў. Воблакі і хмары праліваюцца тады дажджом. Які б вораг ні трапіўся, ніхто жывым не застанецца. Сякера ж глыбока ў поле ўрэжацца, ажно зямля здрыганецца, а выбух несціханым рэхам коціцца па палях і лясах. Калі ж пашанцуе некаму знайсці тую Перунову сякеру, то на ўсё жыццё шчаслівым стане. І знаходзілі, відаць. Вунь колькі беларусаў шчаслівымі ды радымі на сваёй зямлі пачуваліся!

Мо гэта менавіта яны называлі ў яго гонар розныя мясціны? Дагэтуль захаваліся на нашай зямлі Перунова гара, Перунова поле, Перуноў дуб, Пярун-камень. Земляробы заўсёды з нецярпеннем чакалі першага вясенняга грому, якім Пярун адмыкаў зямлю. Пасля гэтага можна было пачынаць працу ў полі. Існавала павер'е, што падчас першага грому варта пакачацца спінай па зямлі, тады ніколі не прыстануць ніякія хваробы. Людзі баяліся залішняй ваяўнічасці Перуна, але і моцна шанавалі яго. Найперш за тое, што абараняў дабро і караў зло. А яшчэ – што падараваў ім агонь. Таму на старажытных капішчах – так называлі даўней язычніцкія свяцілішчы – перад выявай Перуна днём і ноччу гарэў святы непагасны Зніч. Часам і самога Перуна называлі агнём. Ці не адсюль паходзіць праклён «Каб цябе Пярун спаліў!»?

Каб не сердаваў, Перуна стараліся задобрыць, яму прыносілі ахвяры, шанавалі ягонае свяшчэннае дрэва – дуб, ягоную птушку – арла. З пашанай звярталіся да ягонай жонкі Грамаўніцы, якая лічылася багіняй лета.

Калісьці ў Вільні знаходзілася самае галоўнае капішча нашых продкаў – капішча Перуна. Ягоная выява разам з выявамі іншых язычніцкіх багоў стаяла і ў Пантэоне кіеўскага князя Уладзіміра, які абвясціў Перуна галоўным сярод багоў.

Панаваў Пярун найбольш летам, таму ягоны дзень святкавалі 20 ліпеня. А калі на зямлю прыходзіў бог холаду Зюзя, Пярун з'язджаў туды, дзе цяплынь ды гарачыня – на сёмае неба. Але, здаралася, вяртаўся ў ранейшыя ўладанні і зімой. Страшнымі былі тады ягоныя вогненныя стрэлы, шмат бяды прыносілі.

Людзі лічаць, што Пярун апякуецца бусламі. Яны дагэтуль вераць: там, дзе паселіцца бусел, запануе згода і шчасце, а ў той дом, каля якога буслінае гняздо, не б'е Пярун з маланкай. Калі ж, крый Божа, буслы не вярталіся з выраю, трэба было чакаць вялікай бяды.

Пераемнікам Перуна пасля прыняцця хрысціянства стаў прарок Ілля. На ўсё, што ўмеў рабіць Пярун, здатны і Ілля. У вогненнай калясніцы ўзнёсся ён на неба і адтуль кіруе громам. Іллёў дзень прыпадае на 2 жніўня. У гэты час бывае шмат шумных навальніц з гулкімі грымотамі і бляскам маланак. Каб не гнявіць нябеснага жыхара, людзі ў гэты дзень не працавалі на полі. Ілля так прыйшоўся даспадобы, што ягоныя дзеянні часам не адрознівалі ад Перуновых.

УСПАМІНЫ

АКУПАЦЫЯ

(чэрвень 1941 – ліпень 1944 г.)

Леанід ЛЫЧ, прафесар, доктар гістарычных навук

Прысвячаю землякам-магілянам часоў вайны і нямецкай акупацыі.

(Працяг. Пачатак у №№31–53.)

Па паліцэйскіх не страляць!

Партызаны і паліцэйскія ўвялі вельмі заганную практыку ў дачыненні да цывільнага насельніцтва: жорстка караць яго за падтрымку, супрацоўніцтва з адным з бакоў. Узнікла велізарная небяспека падзелу беларускага народа на два дыяметральна процілеглыя лагеры. Акупантам было выгадна такое размежаванне. Ніякіх канкрэтных захадаў па прадухіленні яго не рабіла і Масква. У выніку Беларусь несла неапраўдана вялікія людскія страты сярод цывільнага насельніцтва, непараўнальна большыя, чым партызаны і паліцэйскія, разам узятыя. Нямецкія ўлады гэта нiколькі не хвалявала, а вось хоць і па запозненым указанні Масквы партызаны павінны былі ўхіляцца ад баявых сутычак з паліцэйскімі і немцамі, калі такое магло весці да масавай гібелі мірных жыхароў. Такі апраўданы паварот у вядзенні партызанскай барацьбы закрануў і Магільнае.

Напрыканцы 1943 года, а тым больш на пачатку 1944-га, партызаны пачалі даволі актыўна дзейнічаць і на правабярэжжы Нёмана. Акупанты ўжо не адчувалі сябе тут у такой бяспецы, як гэта было раней. Пагадзіцца ж з такой стратай свайго ўплыву яны не збіраліся, таму ў гэтай мясцовасці пачасціліся баявыя сутычкі паміж двума варагуючымі бакамі. Калі партызанам даводзілася ў чымсьці саступіць на правабярэжжы Нёмана, усё-такі яны сюды рэгулярна пасылалі сваіх разведчыкаў, якія вялі такую патрэбную працу ў цесным кантакце з мясцовым насельніцтвам, заўжды мелі ад яго надзейную падтрымку. У такіх умовах працавалі разведчыкі з жыхарамі Замосця.

У адзін з веснавых дзён 1944 года партызанскаму разведчыку (прозвішча не памятаю) данеслі, праўда, са спазненнем, што ў Замосце вось-вось уварвецца невялікая група паліцэйскіх. Ён кінуўся ратавацца ўцёкамі ў Магільнае. У партызаны заслалі яго з-за лініі фронту пасля адпаведнай падрыхтоўкі; вызначаўся фізічнай сілай, уменнем весці бой. Бег па старой грэблі з вялікай хуткасцю. У гэтым паліцэйскія прыкметна саступалі яму, але беглі таму, што разлічвалі, ён жа не кінецца ў шырокі з-за веснавой паводкі Нёман. Памыліліся. Калі да ракі заставалася каля пяцісямі метраў, адважны разведчык збег з грэблі і, не распранаючыся, з аўтаматам за спінай, кінуўся ў ваду. За гэтымі падзеямі сачыла шмат магільнян, у тым ліку і аўтар гэтых радкоў, смела бегаючы па беразе Нёмана. Прысутнічала і невялікая колькасць партызанаў, прычым і такіх, што ведалі разведчыка. Дабегшы да канца грэблі, паліцэйскія ва ўвесь свой рост, нікога не асцерагаючыся, адкрылі агонь па партызане. Не страляў толькі старшы з іх групы, трымаючы ў руках пісталет. Кулі з пляскам давалі нырца ў ваду то справа, то злева ад галавы ўцекача. Ён ужо пераплыў больш за палову. Калі да берага заставалася 10–15 метраў, старшы з паліцэйскіх ва ўсё горла закрычаў: “Стойце!” Навёў на цэль рулю пісталета і з першага стрэлу трапіў у галаву. Партызан адразу пагрузіўся ў ваду. З магільнянскага берага Нёмана чуліся і такія словы старшага з паліцэйскіх:

– Што вы хочаце, каб у Вуздзе з маіх плеч галаву знялі?!

Дасягнуўшы сваёй мэты, паліцэйскія няспешна падаліся ў Замосце.

Людзі па-рознаму рэагавалі на тое, што на іх вачах адбывалася ў гэты дзень. Большасць ўпрошвала партызанаў не страляць у паліцэйскіх, каб акупанты не паўтарылі бамбавання Магільнага. Між іншым, і самі партызаны не ставілі сабе за мэту ўступіць у перастрэлку з паліцэйскімі, ведаючы, якія гэта наступствы будзе мець для і без таго так моцна спакутаваных жыхароў Магільнага. Па-свойму рэагавалі на тыя падзеі мы, дзеці. Гразілі паліцэйскім кулакамі, абзывалі іх грубымі (цэнзурнымі) словамі, на што не было аніякай рэакцыі з іх боку. Яны ні разу не папужалі ні дарослых, ні дзяцей стрэламі над іх галовамі. Увесь позірк скіроўвалі толькі на партызана.

Паліцэйскія яшчэ не дайшлі да Замосця, а людзі ўжо пачалі рыхтавацца падняць тапельца з дна ракі і выцягнуць на бераг. Марудзіць ніяк нельга было, бо воды Нёмана маглі перакаціць цела партызана на далёкую адлегласць ад месца здарэння. Узначаліў каманду добраахвотнікаў-выратавальнікаў самы дасведчаны ў Магільным рыбак і ўвогуле здольны на ўсе рукі Костусь Цыбульскі (па-вулічнаму Ахрэмчык). Ён хутка спусціў на ваду чайку і доўгім бусаком пачаў абмацваць дно. На дапамогу прыйшла і яшчэ адна чайка з двума чалавекамі. Не знайшоўшы партызана на месцы, дзе яго напаткала куля, Ахрэмчык накіраваў чайку да берага ў тое месца, дзе раслі кусты лазы. Гэтае месца берага выбраў таму, што ў той дзень Нёман свае воды якраз імкліва нёс да яго. Рыбак не памыліўся: бусаком намацаў труп. Памагатых папрасіў бусакі ўткнуць у дно ракі так, каб цела не рухалася па цячэнні, а сам стараўся дзейнічаць з такім разлікам, каб добра зачапіцца за адзенне, не пашкодзіўшы цела. Хоць і цяжка давалася ўсё гэта, аднак не мінула і гадзіны, як забітага партызана выцягнулі на бераг. На наступны дзень адбылося пахаванне з удзелам партызанаў. Пахавалі на ўскрайку Магільнянскіх могілак, каб лёгка было знайсці месца спачыну сапраўднага героя-партызана. Пасля вайны яго парэшткі змясцілі ў агульную партызанскую брацкую магілу.

Гэтае здарэнне мо цэлы месяц не сходзіла з вуснаў магілян. Былі сярод іх і такія – пераважна тыя, чые хаты згарэлі падчас бамбавання ці хто страціў сына ў барацьбе з акупантамі, – што асуджалі партызанаў за іх пасіўнасць. Праўда, такія патрыёты знаходзіліся ў меншасці. Заўважу, што партызанаў за такое бяздзейнічанне не абвінавачвала і іх начальства. Пасля апісаных падзей акупанты не ўжылі ніякіх спецыяльных санкцый супраць Магільнага, але ў час сваіх чарговых карніцкіх аперацый не раз урываліся ў яго і толькі з-за адсутнасці баёў з партызанамі ці ў выніку своечасовых уцёкаў людзей у лясы мястэчка не зведала якіх-небудзь сур’ёзных чалавечых ахвяр.

Нетыповы выпадак

Нямецкіх акупантаў справядліва абвінавачваюць у лютай нянавісці, нечуванай жорсткасці ў дачыненні да цывільнага насельніцтва заваяваных краін. На руках карнікаў кроў нават ні ў чым не вінаватых дзяцей, а таксама старых людзей, якіх і без таго вось-вось павінна была напаткаць непазбежная для такога ўзросту смерць. Перанесці суровы рэжым акупацыі не ўдалося і многім дзецям мястэчка Магільнае, прычым не толькі яўрэйскай нацыянальнасці. На фоне ўсіх гэтых зверстваў зусім нязвыклым падаецца выпадак абыходжання аднаго з немцаў з маім самым малодшым братам – пяцігадовым Толем, які запаў мне ў памяць.

Хоць і вельмі рэдка, усё ж Магільнае і ў 1943 годзе, калі яно ўжо знаходзілася ў партызанскай зоне, карнікі выбіралі дзеля свайго часовага расквартаравання. Арганізаваўшы вылазку на партызан, звычайна ў раён Капыльшчыны, яны вярталіся ў Магільнае, каб трохі адпачыць перад чарговай акцыяй. Пры выбары для начлегу хаты карнікі ніколі не абміналі нашу, хаця ў ёй жыло шэсць чалавек. У гэтым заслуга нашага таты, які ў 1930 годзе пабудаваў даволі дыхтоўны для таго часу дом. Заўважу, што няпрошаныя госці ніколі не зганялі нас з ложкаў, а ўкладваліся на падлогу, паслаўшы на яе добры пласт саломы. Трое немцаў, якія начавалі ў нас на пачатку зімы 1943/1944 года, добра запомніліся тым, што адзін з іх вельмі пасябраваў з нашым Толем, частуючы яго рознага кшталту прысмакамі. Ахвотна браў Толю на рукі, прыгаворваючы незразумелыя ні яму, ні нам словы. Аднак мы са старэйшай сястрой Лідай, скончыўшы ў гады акупацыі адпаведна шэсць і сем класаў, у якіх такі добры ўпор рабіўся на вывучэнне нямецкай мовы, усё-такі разабраліся, што гэты немец быў настаўнік па прафесіі і меў дома пяцігадовага сына, таму так цягнуўся да Толі, запрашаў яго прылегчы разам на засланую саломай падлогу, і той згаджаўся. Аднойчы, калі гэты немец паказваў нам розныя фотаздымкі свайго сына, вочы яго напоўніліся слязамі, і здавалася, што ён вось-вось заплача. Калі на досвітку далі каманду збірацца ў дарогу, той вельмі ветлівы з намі немец хутка накіраваўся да Толевай калыскі і на развітанне пацалаваў яго, соннага, у шчаку, а маме падаў руку. Мы адразу ж пачалі зносіць з падлогі ў гумно салому і ў тым месцы, дзе спаў “гуманны” немец, знайшлі гранату. Я выскачыў на вуліцу, каб сказаць яму пра знаходку, але ўжо было позна. Гранату я схаваў у гумне.

Праз пару дзён у Магільным ізноў гаспадарылі партызаны. Калі ў хату зайшоў дзядзька Валодзя, мы з сёстрамі сталі хваліцца, які добры быў у нас немец, як ён любіў гуляць з Толем, якімі песціў яго пачастункамі. Дзядзька не даў нам шмат гаварыць і запярэчыў:

– А вы не думаеце, што гэты хвалёны вамі немец па загадзе камандзіра ўжо спаліў не адну хату разам з маленькімі дзецьмі? Учыніў бы ён такую расправу і з вамі, каб толькі далі на гэта каманду. Умовы вайны вельмі жорсткія, яны і немцаў, і нас, партызанаў, прывучылі ісці на любыя чалавечыя ахвяры. А жаданне вашага “добрага” немца пагуляць з Толем выклікалася не больш як толькі журботнымі, нялёгкімі ўспамінамі пра свайго роднага сына, вялікімі сумненнямі, ці давядзецца яшчэ калі-небудзь сустрэцца з ім.

У адказ дзядзьку мы не прамовілі ні слова. Цалкам пагадзіліся з ім. Дый былі выхаваны так, што ніколі не пярэчылі дарослым.

Не забыўся я паказаць дзядзьку забытую немцам гранату. Ён не пажадаў узяць яе сабе, а вось як карыстацца ёю – паказаў. Калі-нікалі, як па трывозе ўцякалі ў лес, я браў гранату з сабою, але выкарыстаць яе давялося зусім не ў абарончых мэтах. Не жадаючы далей трымаць гэты від зброі ў сябе, я прапанаваў яе магільнянскаму партызану Тодару Лукашэвічу, які перад вайной кіраваў мясцовай хлебапякарняй, а мой тата працаваў там рабочым. *(Тодар Лукашэвіч пакінуў вельмі добрыя ўспаміны ў магілян. У цяжкія пасляваенныя гады ён працаваў у Баранавічах і меў прамое дачыненне да хлебапякарнай вытворчасці. Па яго распараджэнні з Баранавічаў у Магільнае даволі часта пасылалася машына з хлебам, што вельмі вітала кіраўніцтва Вуздзенскага раёна, паколькі на працягу многіх гадоў мястэчка зведвала востры дэфіцыт гэтага асноўнага для беларусаў прадукту харчавання).* Узяць ад мяне гранату ён згадзіўся, але толькі дзеля глушэння ёю ў Нёмане рыбы. Выканаўцам той акцыі, як уласнік гранаты, стаў я, хаця на гэта прэтэндавалі старэйшыя за мяне хлопцы. Гранату кінуў у дакладна вызначанае партызанам месца, але на паверхню вады не выплыла ніводная рыбка. Аперацыя не ўдалася. Гэта была, бадай, мая адзіная злачынная акцыя супраць Нёмана. І як добра, што ад разрыву гранаты не было прычынена аніякай шкоды рыбнаму багаццю Нёмана!

(Працяг у наступных нумарах.)

ЗВАНЫЙ ГОСТЬ

«Окололюбви», или Театр времен Уильяма Шекспира

По приглашению руководства Национального академического театра имени Янки Купалы известный российский режиссер Андрей ПРИКОТЕНКО работает над премьерой будущего сезона – постановкой пьесы «Сон в летнюю ночь» Уильяма Шекспира.

Питерский режиссер славится остро-пряными интерпретациями классики и вообще вольным с ней обхождением. Тем не менее он имеет несколько респектабельных наград за свои постановки: национальную российскую театральную премию «Золотая маска» и высшую театральную премию Санкт-Петербурга «Золотой софит». В разные годы Прикотенко ставил спектакли в таких известных театрах, как БДТ, Театре на Литейном, московских Театре сатиры, Ленкоме, Рижском русском театре имени Чехова. Теперь Андрей Михайлович Прикотенко – главный режиссер Государственного драматического новосибирского театра «Старый дом».

– Андрей Михайлович, известно, что с классикой у вас сильные связи, хотя критики и подтрунивают, называя вас ее совратителем. На этот раз вы тоже преподнесете нам собственную интерпретацию «по Шекспиру»?

– У меня довольно сложное отношение к понятию «классика». Иногда я не понимаю, что люди вкладывают в это слово?

– Наверное, более-менее строгое следование тексту драматурга.

– А вы знаете, что многие свои пьесы Шекспир не записывал или записывал гораздо позднее? Потому что театры в то время вероломно относились к драматургии, они крали друг у друга тексты, охотились за ними. Театр был очень востребован. Представьте: нет ни телевидения, ни радио, ни кино, ни телефона – ничего нет. Куда пойти? В театр! Он очень популярен, влияет на умы. И актеры воруют пьесы и перепродают другим театрам. Пьесы Шекспира никогда не ставились так, как они были написаны, каждый раз – импровизация. И вообще, если бы мы смогли оказаться на спектаклях любого театра Лондона конца XVI века, то, уверяю вас, были бы возмущены вызывающим общением актеров с публикой, шокированы ненормативной лексикой, которую употребляли в то время в театре со сцены. Поэтому – что такое классика? Получается, что это наше представление о том, что мы когда-то где-то увидели. Причем представление у каждого свое. Нормы не существует. Поэтому мне сложно вписаться или не вписаться в рамки, которых фактически не существует.

– А вас будоражит версия о подлинном авторе пьес Шекспира? Кто действительно их писал и кто подписывался под ними?

– Я общался с серьезными шекспироведами. Они рассказали, что примерно через сто лет после смерти драматурга он вдруг стал очень популярен в Европе и что именно тогда и возникла литературная традиция завуалированности его имени, существовавшая исключительно для того, чтобы можно было хорошо продавать пьесы. На самом деле Шекспир был Шекспиром. Возьмите книгу известного американского шекспироведа Сэма Шенбаума – там все-все написано. Никаких лордов, аристократов за спиной у драматурга не было. Все это конспирологические версии.

– Какой вы преподнесете нам пьесу «Сон в летнюю ночь»? Плач по любви? Или, может быть, нагрузите ее политическим подтекстом?

– Политическим точно нет. Это будет спектакль о любви, только не плач, а гимн. Что о любви плакать?

– Ну да, плач – это чаще уже о семейной жизни. Но в пьесе людьми бессовестно манипулируют волшебники, герои постоянно меняют своих партнеров. Нехорошо…

– Героев заколдовывают эльфы, а люди ни при чем, они как раз ведут себя последовательно. Люди как раз на высоте: если любит, то до конца. Его заколдовали, он влюбляется в другого – тоже до конца! Получается, человек верен своему чувству.

– А сами вы к любви относитесь как?

– С большим уважением. И даже страстью. Человек должен любить.

– Театр сможет представить «Сон в летнюю ночь» на фестивале «Золотая маска»?

– Думаю, да – в номинации «Лучший зарубежный спектакль». Будем делать все, что от нас зависит.

– Судя по пресс-релизу, вы потребовали от театра огромных вложений на технические новации для спектакля: голография, генеративная медиаграфика, дрон и еще какие-то новые слова.

– Ничего не требовал! У вас очень хорошие возможности. Ваш театр оснащен по последнему слову техники. У него такой парк аппаратуры, что может позавидовать любой российский театр: и проекторы, и камеры, и серверы. И сопутствующие устройства, которые необходимы для того, чтобы создавать серьезные медиаэффекты. Все есть в наличии для нашего спектакля. Специально никто ничего не приобретает. А от дрона мы как раз отказались. Но сценография будет очень насыщенная.

– Вы репетируете примерно месяц, какую характеристику вы дали бы нашей труппе?

– Очень хорошая, сильная труппа у Купаловского театра. Замечательные артисты, я удивлен. Красивые, талантливые. Артисты очень хорошо поют и двигаются.

– У Национального театра имени Янки Купалы – традиции! И, поверьте, особое отношение зрителя, такое, знаете, требовательно-родственное. Купаловский, он нам как отец родной, – один-единственный. Вы, возможно, не поймете нашего трепета по отношению к этому театральному дому, у вас и территория огромная, и талантов океан.

– У вас же столько театров в городе…

– Конечно! Но Купаловский – он другой, он стоит особняком в наших душах. Поэтому многие зрители довольно болезненно воспринимают в его стенах любых приглашенных режиссеров из-за рубежа. Причем заранее болезненно: мало того, что главный белорусский театр открывает следующий сезон Шекспиром, так еще и ставит его не свой, а российский режиссер.

– Мои корни из-под Гомеля, отец там родился в деревне, в Беларуси по-прежнему живут некоторые близкие родственники отца, мы переписываемся. А моя мама, к сожалению, толком не знает своей малой родины, кроме общих сведений: север Львовской области. Она потеряла родителей, когда ей было четыре года, во время войны.

– Скажите, а работа с другим языком – белорусским – потребовала от вас, режиссера, определенного преодоления? Может быть, понадобился переводчик?

– Зачем же? Постепенно я стал слышать и, мне кажется, понимать белорусский язык: он очень мелодичный, поэтический. Конечно, перевод Алеся Рязанова очень хороший.

– Уже год, как вы работаете главным режиссером в Новосибирском государственном драматическом театре «Старый дом». В вашем характере появились новые черты? Были свободным художником, стали начальником. И, может быть, деспотом?

– Может быть. Ни один деспот не скажет о себе, что он деспот. Мы со стороны себя ведь не видим и не чувствуем изменений, которые с нами происходят, если только не случилось что-нибудь глобальное. Лично мне кажется, что я не изменился. С чего бы это?

– А каково время действия в вашем спектакле?

– Такое же условное, как у автора. В пьесе что, оно конкретно? Просто написано – Афины. Они, слава Богу, стоят до сих пор.

– А почему Шекспир перенес действие пьесы в Афины, как вы думаете?

– Представьте себе среднего жителя Лондона конца XVI века: для него Афины – это неизвестно где. У черта на рогах. То есть там, где может случиться абсолютно все, что происходит в пьесе «Сон в летнюю ночь». И вообще, Шекспир в своих произведениях все время путешествует по миру. Например, у него в пьесе «Буря» корабль отплывает из города Милана – вы знаете об этом? И никому в голову не приходило спросить у автора об этом географическом недоразумении. Люди в то время были не обременены информацией, это во-первых. Во-вторых, у них в голове существовала четкая картина мироустройства: боги живут на небесах, черти – под землей. Человек между ними. Такая обыкновенная иконопись, и другой информации о мироустройстве человек не имел. Англичанин не читает книг, он ходит в церковь и видит мир на иконах, фресках, мозаиках. Поэтому где Афины – не имело значения для зрителя шекспировского времени. В неведомом мире – и все. Больше ничего не надо, чтобы поразить хрупкое сознание человека конца XVI века. И даже через сто лет после Шекспира, во времена Моцарта и создания им оперы «Дон Жуан», зритель все еще тот же самый. Впервые в этой опере композитор применил «страшные» приемы в изображении ада – он использовал семь тромбонов одновременно. А воображение людей еще до такой степени наивно и хрупко, что на спектаклях некоторые от этих звуков падали в обморок от страха. А человек шекспировского театра еще более девственен в смысле чувств. Нам это не понять, но, бывало, люди падали в обморок, когда звучал монолог Гамлета «Быть или не быть». Да, такое нередко случалось на спектаклях.

– Вы сами бывали в Лондоне?

– Да, и видел шекспировский «Глобус». Знаете, по габаритам он чем-то похож на Купаловский театр.

– Но зритель уже другой, другой…

Елена МОЛОЧКО.

З ПЕРШЫХ ВУСНАЎ

Валерый ЛЕКТАРАЎ: «Трэба бачыць, што купляеш»

Дзіцячы трэнер па біятлоне распавёў “Народнай Волі”, ці патрэбны беларускай зборнай спартсмены з іншых краін.

Навіна пра тое, што вырашылі завяршыць кар’еру лідары жаночай зборнай па біятлоне **Дар’я Домрачава** і **Надзея Скардзіна,** стала для некаторых трэнераў і спартыўных функцыянераў калі не шокам, то самай сапраўднай галаваломкай. Кім запоўніць нішу? Хто ў камандзе возьме на сябе лідарскія функцыі? Ці не атрымаецца, што жаночая зборная можа стаць падобнай на мужчынскую, якая выступае так, што за сезон і ўспомніць няма чаго?

Выйсце было знойдзена па сваёй прастаце проста геніяльнае! Стала вядома, што зараз на праглядзе ў зборнай Беларусі знаходзяцца тры расійскія біятланісткі: **Анастасія Расказава, Кацярына Бех** і **Аксана Маскаленка**. Таксама каманду можа папоўніць і адзін расійскі біятланіст – **Кірыл Стральцоў.**

– Усе мы разумеем, на якім узроўні будзе жаночая зборная пасля таго, як яе пакінулі Дар’я Домрачава і Надзея Скардзіна, – кажа **Валерый ЛЕКТАРАЎ**, трэнер Сенненскай дзіцячай спартыўнай школы па біятлоне. – Хутка і жаночыя гонкі будзе глядзець нецікава. Таму, відаць, кіраўніцтва федэрацыі і вымушана пайсці на такі крок, як запрашэнне ў каманду замежных спартсменаў.

– Гэта, натуральна, прасцей, чым выхаваць сваіх…

– Безумоўна, трэба і сваіх абавязкова падцягваць, але спартыўная міграцыя – гэта натуральны працэс у сусветным спорце. Расіянка Анастасія Кузьміна заваёўвае залатыя алімпійскія медалі для Славакіі, і ні ў кога ніякіх пытанняў з гэтай нагоды не ўзнікае. Тая ж украінка Алена Зубрылава таксама добра выступала за нашу нацыянальную каманду, што ў гэтым дрэннага? А свае няхай вучацца ў больш вопытных спартсменаў ды таксама раскрываюцца.

– А не атрымаецца, што “легіянеры” будуць займаць у камандзе месцы, якія можна было б аддаць беларускім спартсменам?

– Канкурэнцыя – гэта таксама добра, але тут, як мне падаецца, праблема крыху ў іншым. У нас апошнім часам расійскія біятланісткі, якім давалі беларускія пашпарты і бралі ў зборную, на спаборніцтвах практычна нічога не паказвалі. 70–80-я месцы – гэта нармальна? Навошта было наогул трымаць такіх у камандзе? Лепшы вынік расіянкі Анастасіі Каліна за тры гады ў зборнай Беларусі, калі не памыляюся, 50-е месца на этапе Кубка свету ў індывідуальнай гонцы. Дык для чаго тады падпісваць доўгатэрміновыя кантракты са спартсменамі такога ўзроўню?

– А які, на ваш погляд, быў бы аптымальны варыянт?

– Я не працую ў штабе зборнай, але, як мне падаецца, з “легіянерамі” трэба складаць кароткатэрміновыя кантракты – на год. А далей глядзець па выніку. Няма яго – да пабачэння! У звязку з гэтым павінна быць і аплата. Адным словам, неабходна больш гнуткая сістэма ў працы са спартсменамі, якіх запрашаем з-за мяжы. І каб гэтыя запрашэнні не наносілі ўрон сваім спартсменам. Калі ўжо запрашаць, то перспектыўных. Трэба бачыць, што купляеш.

Алесь СВЯТЛАНІЧ.

Народная Воля
http://www.nv-online.info
10 ЛІПЕНЯ 2018 г.

КНІЖНАЯ ПАЛІЦА

«Англійскі пацыент» – найлепшая кніга за ўсю гісторыю Букераўскай прэміі

Гісторыя кахання ваеннага часу, раман канадскага пісьменніка Майкла Андатжэ «Англійскі пацыент» стаў лаўрэатам «Залатога Букера» – адзінай у сваім родзе ўзнагароды, якая была заснавана да 50-гадовага юбілею Букераўскай прэміі.

«Англійскі пацыент» распавядае пра жыцці чатырох герояў падчас Другой сусветнай вайны. Лаўрэатам Букераўскай прэміі гэты раман стаў у 1992 годзе. У 1996 годзе рэжысёр Энтані Мінгела зняў па гэтай кнізе аднайменны фільм. У пастаноўцы ўдзельнічалі такія акцёры, як Крысцін Скот Томас і Рэйф Файнс. У 1997 годзе фільм быў вылучаны на атрыманне прэміі Амерыканскай кінаакадэміі ў 12 намінацыях і ў выніку атрымаў «Оскар» у дзевяці з іх, уключаючы ўзнагароду за «Найлепшую карціну».

АСАБІСТАЕ

Узаконілі адносіны

Алімпійскі чэмпіён Рыа-дэ-Жанейра Уладзіслаў Ганчароў і яго калега па спорце Ганна Гарчанок, якія доўгі час былі жаніхом і нявестай, ажаніліся яшчэ ў канцы мінулага года, аднак вяселле не афішавалі – і яно прайшло ціха, без залішняй пампезнасці, пра што днямі расказаў Уладзіслаў:

– Усё прайшло ціха, у коле сям'і. Амаль нікому пра гэта не расказвалі. Хоць да гэтага шматлікія карэспандэнты пыталіся: калі ж вяселле? А калі гэта адбылося, ва ўсіх знікла цікавасць да гэтай падзеі. Але мы не хацелі вяселля ў звычайным яго разуменні, хацелі яго для сябе, каб было проста сямейнае свята. Як хацелі, так і зрабілі. І вельмі задаволены.

Андрэй Скараход ажаніўся

Выбранніцай беларускага рэзідэнта "Comedy Club" стала 30-гадовая дзяўчына Яўгенія.

Вяселле адбылося ў Беларусі на беразе Лашанскага вадасховішча. На яго былі запрашаны толькі блізкія сябры пары.

Пра змену сямейнага стану Андрэй паведаміў на сваёй старонцы ў "Інстаграме". Дарэчы, комік амаль не публікуе здымкаў, якія тычацца яго асабістага жыцця, але гэтым разам паведаміў сваім прыхільнікам пра шчаслівую падзею ў жыцці.

Андрэй Скараход нарадзіўся ў горадзе Старыя Дарогі. Са школы стаў гуляць у КВЗ, які і зрабіў яго папулярным.

ТБМ ЗАПРАШАЕ

Запрашаем усіх жадаючых узяць удзел у гістарычнай школе з Алегам Трусавым.

1.Першае пасяджэнне на тэму «**Старажытны Менск**» адбудзецца ў сядзібе ТБМ (Мінск, вуліца Румянцава, 13) **11 ліпеня**.

2.Другое пасяджэнне на тэму "**Мінск і Менск у XIX–XX стст.**" пройдзе **12 ліпеня**.

Пачатак сустрэчы – **17.30**.

На сустрэчы будуць дэманстравацца цікавыя фільмы і слайды.

ДЫСКУСІЯ

Разам з вадой – і дзіця?

Пасля прэм'еры спектакля "Жыццё і смерць Янкі Купалы"

Кароткая прэамбула

У Беларускім музычным тэатры 28 і 29 чэрвеня адбылася прэм'ера спектакля "Жыццё і смерць Янкі Купалы". У дзень другой прэм'еры ў "Фэйсбуку" з'явіўся допіс Ганны Севярынец "Жыццё і смерць Янкі Купалы" як музкамедыя. Дзецям уваход забаронены". Зайздросная аператыўнасць! Калі б нашы крытыкі з такой хуткасцю пісалі, было б выдатна.

Допіс змясціла 30 чэрвеня на сваім сайце "Наша Ніва". Гэта не рэцэнзія, не артыкул, хутчэй уражанні абуранай настаўніцы і аўтара шэрагу кніг. Допіс не надта аб'ектыўны, а часам адлюстроўвае (хай даруе спадарыня Ганна) пэўную эстэтычную глухату. Яе выказванні мяне таксама абурылі. Паспрабую абвергнуць, але ў больш спакойным тоне, асобныя пасажы і высновы.

А чужыя толькі смяюцца...

Згадваю папярэдні гістарычны спектакль Музычнага тэатра, "Соф'ю Гальшанскую" Уладзіміра Кандрусевіча. У рэцэнзіях гучаў тады агульны папрок: чаму пастаноўка з айчыннай гісторыі (XIV ст.) ідзе на рускай мове? Толькі фрагменты на беларускай у сцэнах народнага свята. Кіраўніцтва тэатра пярэчыла: маўляў, наша публіка пераважна рускамоўная, магчыма, яшчэ не гатовая да ўспрымання беларускамоўнага музычнага спектакля. Нарэшце ў рэпертуары калектыву з'явіўся ПЕРШАЯ музычная пастаноўка на мове. Іначай з Купалам і немагчыма. Спяваць яго вершы па-руску, у перакладах нелагічна і недарэчна.

На прэс-канферэнцыі пастановачная група і салісты (Віктар Цыркуновіч і Сяргей Спруць, выканаўцы ролі Янкі Купалы, Вікторыя Жбанкова-Стрыганкова і Вольга Жалескaя, выканаўцы ролі Мядзёлкі) распавядалі, колькі яны чыталі, слухалі, глядзелі. Як шукалі матэрыялы, датычныя іхніх герояў. Як у музей паэта неадноўчы выпраўляліся. Гэта адказ на пасаж Севярынец: *"Такое адчуванне, што нават артыкулы ў "Вікіпедыі" пра Паўліну Мядзёлку, Тамаша Грыба, Уладзіслаў Луцэвіч, у рэшце рэшт, пра Янку Купалу засталіся па-за ўвагай аўтараў, я ўжо не кажу пра ўспаміны сучаснікаў, здабыткі купалазнаўства, архіўныя дакументы".*

Важна: усе салісты здолелі дасягнуць абсалютна арганічнага беларускага вымаўлення. На трохгадзінны спектакль – адна дробненькая памылка. Дык яны ж – герої! Скептык заўважыць: у **Беларускім** дзяржаўным музычным тэатры беларускамоўных пастановак павінна быць шмат. Павінна! Але ў нас шмат што павінна быць іншае. Гэты спектакль першы. Спадзяюся, будуць наступныя.

Дык нашто з відавочным задавальненнем "малацца" сваіх? Гэта выключна беларуская рыса – не бачыць відавочных і патэнцыяльных саюзнікаў. Існуе дасціпная прыказка: "Бей свой свайго, каб чужыя баяліся!" Але чужыя не баяцца, яны з нас смяюцца. Са скрухай заўважаю: беларусы ніколі, ні пры якіх абставінах не могуць падтрымліваць адзін аднаго. Яны жывуць у адпаведнасці з запаветам Леніна: *"Прежде чем объединиться, нам надо размежеваться"*. Хачу, каб мяне зразумелі правільна: ацэнкі тэатральнай пастаноўкі могуць быць розныя. І крытычныя, і ўхвальныя. Але лепей, калі ў спакойным і канструктыўным тоне. Разбяры: што атрымалася, што не. А не атрымалася, дык чаму?

Тэатр паступова рухаецца ў бок беларускамоўнага рэпертуару. Тая акалічнасць вартая падтрымкі. Інакш можна "задавіць" і стрышчыць усё. Пачытаўшы гнеўлівыя допісы, пэўны рэжысёр і калектыў думаюць: а ці варта далей лезці ў нацыянальную тэматыку? Там нагу зломіш. Грамадскасць "спляжыць", бо вынік можа быць розны. Не варта з вадой выплюхваць дзіця! У журналістыцы, як і ў медыцыне, галоўны прынцып – не нашкодзь.

А пра музыку мімаходзь?

Больш за ўсё ў допісе Севярынец абурылі два моманты. Першы. Аўтарка ацэньвае спектакль, не дагледзеўшы яго да канца. Гэта непрыгожа – грамадскасць уводзіць у зман. Калі я не магу вытрымаць спектакль да канца, дык не пішу рэцэнзію. Калі збіраюся напісаць, трываю да фіналу. Падабаецца гэта ці не. У выніку атрымалася аглабельная крытыка. На жаль. Імкнуліся як лепш, выйшла як заўсёды.

Другі момант. Існуе правіла: твор ацэньваецца, зыходзячы з законаў, па якіх ён існуе. Як можна пісаць пра музычны спектакль, не разумеючы: галоўная ў ім музыка, яна грунт. Музычная драматургія вызначае агульную канструкцыю. Ніколі не зразумею, як Севярынец піша кнігі пра паэтаў 1920–1930 гадоў і сцвярджае: музыка *"невыразная, у стылістыцы сямідзясятых"*.

Спадарыня Ганна ў нас новы спец у сімфанічнай музыцы? Алег Ходоска, стваральнік музыкі спектакля, – адзін з самых таленавітых

айчынных кампазітараў. Яму заўжды ўласцівыя сучаснасць і экспрэсіўнасць мовы. Прыгожыя, запамінальныя вакальныя нумары і дуэты на вершы Купалы. Яны спеўныя, мілагучныя, поўныя глыбіні. Як і маштабныя харавыя сцэны. Калі ў фінале гучыць "Малітва", а ў глыбіні сцэны з'яўляецца велізарны партрэт Купалы, напісаны Міхаілам Савіцкім, – гэта эмацыйна "прабівае". У душы – і гонар, і скруха ад перажытай ім трагедыі, і шчасце далучанасці да ягонага космасу.

«Дрыгоножество»?

Але цытую апанентку далей. *"Быў у спектаклі яшчэ і балет. Вось ён якраз ідэальна быў упісаны ў стылістыку спектакля: прымітыўныя, крыўдна банальныя рухі, за якімі не чыталася ніякага сэнсу"*. Ганна, мне ваc шкада!

Наталля Фурман – адзін з лепшых балетмайстраў краіны. Яе харэаграфія надае пастаноўцы большую абагуленасць і маштаб. Умоўна кажучы, яе "збірае".

Пачатковыя сцэны ствараюць вобраз Купалля. І язычніцкага пачатку, якім прасякнуты многія вершы паэта. Купала – Купалле... З'яўленне ў фінале 1-й дзеі людзей у аднолькавых шэрых строях, іх механічныя рухі – гэта пластычны вобраз вялікага горада. І тых, хто безупынна сочыць за іншымі. Адна з самых моцных сцэн спектакля – танец нкусаўцаў і жонак рэпрэсаваных. Ён пастаўлены без натуралістычных дэталяў, але ўсё дамалёўвае фантазія. Робіцца страшна! Іх чорныя сукенкі, рукі, узнятыя ў маўклівай мальбе. Безабароннасць ахвяр – і бессаромнасць тых, у чыіх руках бязмежная ўлада. Ганна, вы тую сцэну бачылі? Баюся, не. Як можна ацэньваць харэаграфію, калі вы спектакль не даглядзелі? Танец і яго шматлікія сэнсы трэба вучыцца бачыць. Ва ўзросце маладым ці сталым.

Вакол любоўнага трохкутніка

Не буду сцвярджаць, што пастаноўка бездакорная. Ёсць у ёй пэўныя хібы, дыялогі і размоўныя фрагменты далёка не ідэальныя. У 1-й дзеі сапраўды прысутнічае пэўная вадзявільнасць, але ў 2-й пераважае драматычная і трагедыйная інтанацыя. Сапраўды, у спектаклі воляй драматурга і лібрэтыста вобраз Уладзіславы Францаўны зрабіўся досыць схематычным. У яе замала музычнага матэрыялу.

Прычына "нябраўнасці" драматургіі, на маю думку, у тым, што ў ёй з'явілася занадта многа складнікаў: фрагменты п'есы Анатоля Дзялендзіка і ўспаміны Мядзёлкі, вершы Купалы і Анатоля Зэкава.

Той, хто прачытае допіс Севярынец і мой, могуць прыйсці да высновы, што мы глядзелі два розныя спектаклі. Так! Я атрымлівала асалоду ад музыкі, танца, спеваў, галасоў. Таму многія рэплікі, якія абурылі апанентку, і не запомніла. Размоўныя эпізоды ў музычным спектаклі патрэбны, але яны – "звязкі" між вакальнымі нумарамі. А Ганна падышла да музычнага спектакля як да драмы. Ніяк не ўспрыняла музыку і танец, а слухала выключна дыялогі.

За кожным гнеўным выказваннем звычайна стаіць меркаванне не толькі аўтара, але і пэўных колаў. У дадзеным выпадку літаратурных, музейных, тэатральных. Суровая ацэнка маёй апанентні тлумачыцца, думаю, вось чым. У літаратурным асяроддзі стаўленне да Паўліны Вікенцьеўны і Уладзіславы Францаўны, дзвюх галоўных у жыцці Купалы жанчын, заўжды было рознае. Так, жонка ўратавала, дапамагала, музей стварыла. Ды на рукапісе паэмы "Бандароўна" прысвячэнне Мядзёлцы. Паўліна натхніла паэта на стварэнне паэмы "Яна і я". Цыкл вершаў, прысвечаны ёй, сапраўды геніяльны. Невыпадкова ён перакладзены на многія мовы свету. Гэтага, каб і хацеў, дык не закрэсліш. Жонка і Муза не заўжды яднаюцца ў адной асобе. Павагі заслугоўваюць абедзве. Але гісторыя шчаслівых сямейных адносін не для тэатра, у ёй няма канфлікту. А гісторыя трагічнага кахання, няспраўджанага шчасця можа быць асновай драматургіі. Бо тут ёсць напружанне.

У нас спрэс шэдэўры?

Падчас гарачай і непрымірымай дыскусіі наконт спектакля ў сацыяльных сетках хтосьці слушна заўважыў: у нас павінна быць 10 розных пастановак пра Купалу. І тое выглядала б нармальна. З дзесяці штосьці атрымалася б не зусім удалым, штосьці спрэчным. Але адна аказалася б шэдэўрам. Падкажыце: калі апошні раз надарыўся спектакль не паводле Купалы, а пра яго? Згадаю толькі "Кругі раю" (2012) у Тэатры беларускай драматургіі. Усё! Багата, нічога не скажаш!

Рэакцыя на спектакль тэатра прымушае падумаць: чаму так атрымліваецца? Чаму падобных пастановак (драматычных, музычных) няма? Вялікі цяжар і адказнасць? Вялікі клопат, пакуль асвоішся ў гістарычных крыніцах? Боязь грамадскай абструкцыі ў выпадку няўдачы? Постаць Купалы мае касмічны маштаб, і каб стварыць штосьці раўназначнае яго фігуры, трэба мець адпаведны маштаб. Таму кожны спектакль, фільм, празаічны твор будуць адлюстроўваць толькі фрагменты, асобныя рысы яго характару. Нездарма стваральнікі спектакля ў Музычным тэатры акрэслілі жанр як "драма-версія". Гэта іхняя ВЕРСІЯ падзей і характараў. Бо як было на самай справе 100 гадоў таму, сёння ніхто ў дэталях і падрабязнасцях не скажа.

Галоўны пафас допісу Севярынец: не вадзіце дзяцей на спектакль! Заўважу, можна наогул нікуды не вадзіць. Бо афішы нашых тэатраў не складаюцца выключна з шэдэўраў. Яны розныя па ўзроўні, якасці. Хапае ў рэпертуарах і тэатральнай "папсы", танных камедый, пастаўленых найперш дзеля касавых збораў.

Як сучасныя школьнікі ўспрымаюць класіку – тэма асобная, вартая сацыялагічнага даследавання. Існуе распаўсюджанае меркаванне: класікі літаратуры, іх спадчына – гэта тое, што трэба "прайсці", здаць і забыць. А спектаклі кштал-ту "Жыццё і смерць Янкі Купалы" здымаюць класікаў з п'едэсталу, набліжаюць іх асобу да сённяшняга гледача, асабліва маладога. Паказваюць іх сумненні, памылкі, пачуцці. Класікі перастаюць быць мармуровымі і бронзавымі, а становяцца цёплымі і жывымі.

Ніводны спектакль з пастаўленых у Музычным тэатры за працягу апошніх пяці-дзесяці сезонаў, не выклікаў такой колькасці дыяметральна супрацьлеглых меркаванняў. У дыскусіях ёсць свой плюс, яны сведчаць: грамадству па-ранейшаму дарагая і цікавая асоба Купалы. І тое, як вобраз нацыянальнага генія ўвасоблены на сцэне. Калі допіс Севярынец успрымаць як "чорны піяр", дык трэба парадавацца за тэатр. Пасля такой рэкламы (дакладней, антырэкламы) гледач абавязкова пойдзе. Каб пераканацца ў слушнасці або няслушнасці яе высноў.

Таццяна МУШЫНСКАЯ, тэатральны крытык.

ТЭАТРАЛЬНАЯ АФІША

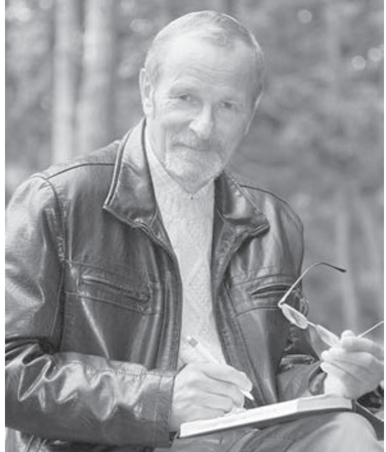
У Музычным загаварылі па-беларуску...

Так, у Беларускім дзяржаўным акадэмічным музычным тэатры – прэм'ера: на яго сцэне пастаўлена музычная драма-версія Анатоля Дзялендзіка "Жыццё і смерць Янкі Купалы", створаная паводле кнігі Паўліны Мядзёлкі "Сцежкамі жыцця" на лібрэта ***Анатоля Зэкава.*** *Ён – наш сённяшні госць.*

– Спадар Анатоль, чытачы ведаюць цябе як паэта, празаіка, гумарыста, сатырыка, публіцыста, аўтара цудоўных вершаў для дзяцей. І раптам – драматургія? Не цяжка было асвойваць новы жанр?

– Не скажу, што ён для мяне зусім новы. Некалі напісаў п'есу для дзяцей "Як Гаўка ў космас збіраўся". Яе нават паставілі дзіцячыя тэатры ў Чэрвені і Любані. Пастаноўка апошніх, дарэчы, атрымала Гран-пры на Міжнародным конкурсе дзіцячых тэатраў "Чароўны куфэрак". Колькі спроб рабіў напісаць і сур'ёзную дарослую п'есу. Аднак хапіла мяне толькі на некалькі сцэн (асобныя з іх пад назвай "Самагоншчыкалькі" апублікаваны ў выдадзенай мной у 2015 годзе ў выдавецтве "Мастацкая літаратура" кнізе "Вінегрэт пад фуршэт").

Што ж тычыцца згаданага спектакля, то шлях да яго быў доўгі. Дырэктар тэатра Аляксандр Яўгенавіч Пятровіч, з якім мы былі знаёмы яшчэ па часе маёй працы галоўным рэдактарам мінскай гарадской газеты "Добры вечар" (ён тады ўзначальваў аддзел культуры Мінгарвыканкама), даўно прапаноўваў мне напісаць нешта для іх. Але я ўсё адкладваўся, казаў: "Ну не маё гэта". А тут неяк дае мне п'есу А.Дзялендзіка "Карона кахання": маўляў, паспрабуй напісаць лібрэта. Я і клюнуў. Падумаў: як-ніяк, а над музычнымі нумарамі

думаць не трэба, наўстаўляю вершаў Купалы, скарачу тэкст – і гатова.

– І так атрымалася?

– Каб жа так! Сумненні ўзніклі ўжо тады, калі пазнаёміўся з п'есай. Суцэльная выдумка, проста нейкі міф – ці такім трэба паказваць класіка беларускай літаратуры? А яшчэ зацікнутыя сумныя дыялогі... Невыпадкова п'есу адмовіліся ставіць усе тыя тэатры, у якія грукаўся яе аўтар (апроч Мінскага абласнога ў Маладзечне, ды і тое яна там нядоўга ішла). Але ж, як кажуць, узяўся за гуж...

П'есу мне далі на рускай мове. Запрасіў беларускі варыянт. У тэатры яго не аказалася. Звязаўся з Дзялендзікам. Той здзівіўся: "А навошта табе? Рабі па-руску". "Як гэта – пра Купалу па-руску?" – не зразумеў я. "Ды не пойдзе гледач", – пераконваў мяне Дзялендзік. "Але ж у Купалаўскім, у Тэатры беларускай драматургіі – аншлагі!" – не здаваўся я. Распавёў пра размову з драматургам дырэктару тэатра. Дзякуй Богу, мяне падтрымалі, нягледзячы на тое, што дагэтуль у музычным не было ніводнага спектакля на беларускай мове. Бачачы маю ўпартасць і цямячы, што знікае апошняя надзея пабачыць сваю п'есу пастаўленай у сталіцы, здаўся і Дзялендзік.

Яшчэ раз перачытаў Купалу, кнігу Паўліны Мядзёлкі "Сцежкамі жыцця", усемагчымыя ўспаміны пра паэта, зрабіў першы варыянт лібрэта, паказаў рэжысёру Міхаілу Кавальчыку. Выслухаў заўвагі – і зноў за працу. Другі варыянт, трэці, чацвёрты, спыніліся недзе на шостым ці сёмым. Нават у працэсе рэпетыцый уносілі нейкія змены. Часам па сказе, а то і па слове ўдакладнялі.

– І ўсё ж ты пайшоў шляхам пераважна прыдуманага Дзялендзікам жыцця Купалы?

– А ў гэтым няма нічога страшнага. Гэта тэатр, і спектакль – не біяграфія паэта, а відовішчнае дзейства, якое павінна выклікаць інтарэс глядацкай публікі да рэальнага Купалы, да яго творчасці. Менавіта такую задачу мы ставілі перад сабой. А яшчэ імкнуліся паказаць тую эпоху, у якую жыў і тварыў паэт, тых невыносных умовы, у якія былі пастаўлены сапраўдныя творцы ды і кожны, каго закранулі сталінскія рэпрэсіі. Невыпадкова на сцэне з'яўляюцца наркамы НКУС, сам Сталін (і нават не адзін, а два, не лічачы іх аблічча ў двух люстэрках, бо Сталін, як ён сам сцвярджае ў спектаклі, быў паўсюдна).

Безумоўна, у жыцці Купала ні з кім з іх не сустракаўся, але гэта пры пэўных абставінах магло здарыцца, бо яны жылі ў адзін час. Больш таго, пэўна, і ў Купалы, як і ў пераважнай большасці народа, існавала тады думка, што ва ўсіх рэпрэсіях вінаваты мясцовыя сатрапы, а зусім не Сталін. Яму пакланяліся, яму верылі. Хіба ж не рыдала краіна на яго смерць? І мы паказалі гэтую страшную эпоху – і не толькі словам, але і цудоўнай музыкай кампазітара Алега Хадоскі, выразнай харэаграфіяй, зробленай балетмайстрам-пастаноўшчыкам, лаўрэатам Нацыянальнай тэатральнай прэміі Наталляй Фурман, сцэнічным ансамблем салістаў пад кіраўніцтвам Ігара Баканава, мастацкім афармленнем сцэны Іллі Падкапаева. Галоўныя ролі ў спектаклі выконваюць лаўрэаты міжнародных конкурсаў (называю два склады): Сяргей Суцько і Віктар Цыркуновіч (Купала), Вольга Жалескaя і Вікторыя Жбанкова-Стрыганкова (Паўліна). Яны і вакалам хораша валодаюць, і як драматычныя акцёры – на вышыні.

– Тым не менш спектакль ужо выклікаў шквал крытыкі – у "Нашай Ніве", у "Звяздзе". Гэта цябе засмучае?

– Ніколькі. Наадварот, мяне радуе, што спектакль не застаўся незаўважаным. Горш, калі б прамаўчалі. Гэта ж цудоўна, што пасля прэм'еры ўжо на наступны дзень у друку і інтэрнэце з'явіліся водгукі на яго – далёка не кожная пастаноўка можа пахваліцца такой імгненнай рэакцыяй з боку тэатральнай крытыкі. Ці чакаў я такой рэакцыі? Чакаў. І казаў пра гэта пастаноўшчыкам яшчэ да прэм'еры. Ды і якая гэта крытыка, калі ў тым жа "звяздоўскім" артыкуле нават ніводнага прозвішча акцёраў не называецца – быццам іх і не існуе.

– Выступаючы ў якасці аўтара лібрэта, ты тым не менш застаешся і паэтам. У спектаклі гучаць песні не толькі на вершы Янкі Купалы, але і на твае. Іх спяваюць і чытаюць галоўныя героі спектакля.

– Насамрэч дзіўна, калі твае вершы гучаць з вуснаў Купалы. Але я ніякім чынам не злоўжываў і ўстаўляў іх пераважна толькі там, дзе не хапала купалаўскіх. Ну не мог жа паэт апісаць сваю смерць? *"Другі ваенны год. // Ахвярны год, гаротны. // У лясочны прапёт // Ляцяць паэт народны"*. Ці ўзяць вершы пра рэпрэсіі: *"Між травы укрываючы // Стогн прашчэмліцца адтуль, // Дзе ляглі у дол зваленыя // Ад сваіх айчынных куль // Людзі, мірныя, як дзеці, // Вінаватыя мо ў тым, // Што жывуць цяпер на свеце// А не ў іншыя гады"*. Напішы Купала ў свой час такое – і вядома, што з ім было б. Зрэшты, гэта вялікая адказнасць – укласці ўласныя вершы ў вусны класіка беларускай літаратуры, і я кожнай клеткай адчуваю гэта. Няхай даруе дарагі Іван Дамінікавіч мне гэты тэатральны эксперымент.

– Але ці не адштурхне гледачоў такая задужа сур'ёзная назва спектакля – "Жыццё і смерць Янкі Купалы"? Тыя, хто пастаянна наведвае тэатр, ужо прывыклі, бадай, што Музычны – гэта, як правіла, нешта вясёлае, гарэзлівае.

– Згубіць свайго гледача, безумоўна, не хацелася б. Таму хачу запэўніць усіх: няхай вас не палохае ў назве спектакля слова "смерць". Яна толькі ў фінале абазначана – з усімі версіямі гібелі Купалы. А так – гэта спектакль пра каханне народнага паэта і Паўліны Мядзёлкі, выканаўцы галоўнай ролі ў ягонай аднайменнай п'есе, у якім зніталіся замілаванне і жарсць, расчараванне і смутак. Я сам бачыў, як людзі, крануты гісторыяй іх кахання, выходзілі з тэатра са слязамі на вачах. Значыць, тэатр не толькі ўмее весяліць, а яшчэ здольны прымусіць і суперажываць. Як, зрэшты, можа разамуляць і па-беларуску – упершыню за доўгія гады. І я ўсцешаны, што сам прыклаў руку, ці, хутчэй, пяро, да гэтага. Спадзяюся, што родная мова і надалей не будзе ў тэатры чужой.

– Дзякуй, спадар Анатоль, за змястоўную гутарку! І доўгага жыцця вашаму спектаклю!

Гутарыла Алена КУРЫЛЕНКА.

СУД!

«Дзедаўшчына» на заставе

У Гомелі праходзіць суд над салдатамі, якія здзекаваліся з навабранцаў.

Бязвусыя «дзяды»

У жалезную клетку Гомельскага раённага суда міліцыянты-ахоўнікі завялі двух "дзядоў" – 20-гадовага кіроўцу **Рамана Гладкага** і 22-гадовага **Сяргея Гузеева.** Першы родам з-пад Мінска, другі – з Бабруйска. Служылі яны ў вайсковай часці №1242 на памежнай заставе "Новая Гута" з пачатку 2017 года і сёлета замест "дэмбеля" апынуліся ў СІЗА.

Невысокага росту, танклявыя юначыя постаці – ну зусім не выглядаюць гэтыя маладзёны "дзядамі", гэткімі "тэрмінатарамі", здатнымі да здзекаў і жорсткага падпарадкавання маладога армейскага папаўнення.

Вонкавае ўражанне, аднак, пераважвае група пацярпелых. Іх ажно сямёра. Большасць – рослыя, дужыя. Некаторыя па ўзросце нават старэйшыя за так званых "дзядоў". Але акурат у дачыненні да гэтых салдат больш позняга прызыву і ўчыняўся на заставе гвалт.

«Дзяды» Раман Гладкі і Сяргей Гузееў.

Ілжывае лідарства

Прадстаўніца пракуратуры зачытвае ў судзе строгія фармулёўкі з абвінаваўчага заключэння на падставе часткі 2, артыкула 443 Крымінальнага кодэкса – "Гвалт і здзек з ваеннаслужачых пры адсутнасці адносін падпарадкаванасці". Аказваецца, яфрэйтар Гузееў і радавы Гладкі, каб прадэманстраваць сваю «ўяўную перавагу» і «лжывае лідарства», розным чынам прыніжалі маладых, білі, прымушалі сотні разоў адціскацца, ды так, што некаторыя з іх гублялі прытомнасць. Нават каб ісці спаць, маладыя шарагоўцы мусілі атрымаць дазвол ад "дзядоў". Так старослужачыя падтрымлівалі "вайсковыя традыцыі", якія ўрэшце і прывялі іх на лаву падсудных.

«Паводле статута» ці «паводле дзеда»

Пацярпелы **Вадзім Шаўчэнка** да прызыву ў войска скончыў Магілёўскі педуніверсітэт імя Куляшова, стаў настаўнікам гісторыі і нават паспеў цэлую навучальную чвэрць папрацаваць у школе.

У судзе ён распавёў, што прыехаў на заставу сёлета ў студзені з яшчэ чатырма памежнікамі свайго прызыву.

"Сустрэў нас яфрэйтар Гузееў. Паказаў, дзе што знаходзіцца на заставе: дзяжурная часць, сталоўка. А пасля заводзіць нас у спальнае памяшканне і пытаецца: "Паводле чаго будзеце жыць?" Я адказаў: "Паводле дзеда".

Аказваецца, гэта была традыцыя і так мусіў адказваць навабранец.

"Дакажы", – запатрабаваў Гузееў. Я падняў і скрыжаваў рукі перад ілбом, далонямі вонкі да яфрэйтара – прыняў позу "лася". Гузееў і стукнуў ніжняй часткай далоні ў перакрыжаваныя перад ілбом рукі".

Потым усё гэта рабіў і радавы Гладкі. Рытуальнае пасвячэнне ў жыццё "паводле дзеда" прайшоў кожны навічок заставы. Гэта быў пачатак.

Поза «лася»

Здзек з маладых меў розныя формы. У іх ліку былі "прашары" – своеасаблівыя "інтэлектуальныя" віктарыны перад сном па прынцыпе "пытанне–адказ". Маладым належала "адбіцца".

Падсудныя называлі гэта "чорным армейскім гумарам". Да прыкладу, пыталіся: "Чым адрозніваецца памідор ад трактара? На чым стаіш? Што за акном? Куды трапіў?" На апошняе пытанне кемлівы маладзён мог адказаць: "На дыскатэку". "Дзяды" паблажліва ківалі і камандавалі: "Танцуй". За няправільныя адказы давалі "лася". Бывала, і кулаком ды яшчэ і з нецэнзуршчынай.

Старэйшыя па тэрміне службы строга трымалі парадак, надзяліўшы сябе правам даваць заданні, караць і мілаваць. Іхняе слова, па сутнасці, прыраўноўвалася да загаду армейскіх начальнікаў.

23 студзеня радавы Гладкі загадаў маладзейшаму пачысціць дарожкі ад снегу і наледзі. Так захацелася. У маладога не атрымалася, бо заняты быў днём на службе іншымі справамі. Увечары перад адбоем "дзяды" зладзілі маладым "пракачку". Калектыўную. Са сталовай выклікалі нават тых, хто абіраў бульбу.

"Мы памылі рукі і прыйшлі ў спальнае памяшканне, – сведчыў у судзе Вадзім Шаўчэнка. – *Гладкі загадаў: "Падайце і адціскайцеся".*

Усе маладзейшыя салдаты прынялі становішча "ўпор лежачы" і пачалі адціскацца. Тысячу разоў на пяцярых, па дзвесце на кожнага.

Раман Гладкі па чарзе падымаў маладых і даваў "лася". За ім такую ж "пракачку" ладзіў Сяргей Гузееў. Кожнаму прыпадала ад "дзеда" да дзясятка "ласёў".

Калі адціскацца ў маладых ужо не было сіл, "дзяды" загадвалі рабіць "сяброўскія прысяданні". Салдаты адзін за адным выстройваліся цугам, клалі выцягнутыя рукі на плечы таму, хто наперадзе, і адначасова пачыналі прысядаць. Рукі ў такой позе крыху адпачывалі, найбольшае напружанне прыпадала на ногі. Выходзілі пасля такой "пракачкі" мокрымі.

Лютаўскі вечар

За розныя правіны, якія, паводле меркавання "дзядоў", учынялі маладыя, прызначаліся розныя пакаранні. 17 лютага здзек з маладых перайшоў усе межы. А пачалося ўсё з банальнага. Раман Гладкі дапытваўся ў **Аляксея Недашкоўскага**, які заступіў у нарад, куды падзеўся радавы Зайцаў. "Дзеду" Аляксей адказаў досыць дзёрзка.

"Накіпела!" – патлумачыў у судзе малады салдат. – *Гладкі і без таго ўжо надакучыў сваімі вечаровымі "прашарамі", а тут яшчэ і днём на службе стаў даймаць".*

Дзёрзкі адказ Аляксея прыйшоўся не даспадобы "дзеду" Раману. З яфрэйтарам Гузеевым яны вырашылі "пагаварыць" з маладымі, па-свойму разумеючы сэнс слова "гутарка".

Вярнуўшыся з нарада ў спальнае памяшканне, Аляксей Недашкоўскі застаў там звыклы малюнак. Праз каманду Рамана Гладкага ягоныя аднагодкі па службе ўжо адціскаліся і "па-сяброўску" прысядалі. Колькасць "павучальных практыкаванняў" зашкальвала – трыста адціскванняў і сотня прысяданняў. А паміж імі індывідуальныя "лекцыі" з выдачай "лася" і "аглядам фанеры". Недашкоўскага падымалі тры разы са становішча "ўпор лежачы".

"Гладкі кулаком прабіваў "лася". Было каля дзесяці ўдараў", – расказаў у судзе Аляксей.

Хвілін праз пяць у памяшканне прыйшоў яфрэйтар Гузееў і таксама далучыўся да "выхавання" маладых.

"Загадаў мне "фанеру да агляду". Біў кулаком", – працягваў Недашкоўскі.

Зноў закамандаваў адціскацца. Пры гэтым хтосьці з "дзядоў" нагою выбіў Аляксею руку, каб ён ткнуўся ў падлогу.

"Я ледзь падняўся, хістаўся, кружылася галава, – дадаў Аляксей. – *Лобах мяне вывеў. У мяне былі сінякі, рука апухла".*

Аляксандр Лобах у сваю чаргу расказаў у судзе, што вывеў Недашкоўскага ў душавую, абмыў яму галаву вадою, каб ён хутчэй прыйшоў у сябе.

Дасталася ў той лютаўскі вечар усім. Вадзім Шаўчэнка ад адціскванняў, "сяброўскіх" прысяданняў, "ласёў" і "фанеры" страціў прытомнасць.

Мацаванне маральнага духу

У судзе Раман Гладкі і Сяргей Гузееў абвінавачванні прызналі часткова. Udараў нібыта было менш, дый не кулакамі яны білі салдат, а *"асновай далоні"* альбо наогул толькі *"пазначалі ўдар"*.

Што пацярпелы страціў прытомнасць пасля адціскванняў, падсудны Гузееў патлумачыў *"малым аб'ёмам лёгкіх"* у салдата. Дазнаўся пра тое выпадкова.

У лютым, канечне, *"перабаршчылі", "перагнулі кій"*. Пра гэта самі заявілі маладым у курылцы, каб выбачыцца і загладзіць сваю віну. А ў астатнім, маўляў, усё было добраахвотна, з дазволу маладых і ў форме жарту, гэткага вайсковага гумару дзеля *"падтрымання вайсковых традыцый"*.

"Што такое дзедаўшчына – усе ведаюць, – заяўляў Гузееў. – *І мэта нашых дзеянняў была накіравана на тое, каб неяк зблізіць малодшы прызыў, наладзіць таварыскія адносіны, умацаваць іх маральны дух".*

Суд высвятляў у пацярпелых: чаму яны ўсё ж такі пагаджаліся жыць "паводле дзеда", а не "паводле статута"? З адказаў вынікала, што салдаты малодшага прызыву апасаліся апынуцца ў ролі ізгояў, мець горшыя ўмовы службы, хадзіць часцей у нарады. А яшчэ шыхтам выпраўляцца ў прыбіральню, звяртацца да салдат ранейшага прызыву "таварыш радавы", "таварыш яфрэйтар".

«Паглядзеў на твары – усе цэлыя»

У якасці сведкі ў судзе быў дапытаны начальнік рэзервовай мабільнай заставы капітан **Андрэй Волчак**.

"Стала вядома мне пра нестатутныя адносіны пасля праверкі Гомельскай памежнай групы. Да гэтага тэлефанавала незнаёмая жанчына. Потым мужчына патэлефанаваў. Казаў, што беззаконне адбываецца, салдаты ходзяць у сіняках. Патрабаваў разабрацца. А хто, што – не назваў", – тлумачыў камандзір.

Пасля тэлефанаванняў ён збіраў заставу, гутарыў з салдатамі – усімі разам. Скаргаў не было. І асобна ніхто не падыходзіў.

"Паглядзеў на твары – усе цэлыя", – казаў у судзе начальнік заставы.

Волчак дадаў, што на заставе ёсць зампаліт, які непасрэдна адказвае за ўзаемаадносіны, за маральны стан салдат. І любы камандзір мусіць сачыць за гэтым.

"А ўжо што атрымалася, тое атрымалася", – з пэўнай доляй фаталізму канстатаваў афіцэр.

Армейскі грунт

"Дзедаўшчына" на заставе Гомельскай памежнай групы, дзякуй Богу, не прывяла да трагедыі, як тое здарылася ў Печах з салдатам тэрміновай службы з Пінска **Аляксандрам Коржычам**. Суд у бліжэйшы час вызначыць меру пакарання цяпер ужо былым "дзядам" Гладкаму і Гузееву, якія звольнены з арміі, але дадому так і не патрапілі. Непакоіць іншае. Нестатутныя адносіны на заставе выявілі зусім не камандзіры з штатам вайсковых ідэолагаў-зампалітаў, адказных за маральна-псіхалагічны стан асабовага складу сваіх часцей ды падраздзяленняў. Трывогу сталі біць невядомыя мужчына і жанчына – пэўна ж, сваякі пацярпелых.

Анатоль ГАТОЎЧЫЦ.
Фота аўтара.

***P.S.** Суд яшчэ не вынес сваё рашэнне. Чарговае пасяджэнне павінна адбыцца на гэтым тыдні.*

ФУТБОЛ

БАТЭ – у адрыве!

Адбыліся матчы 15-га тура чэмпіянату Беларусі па футболе.

Вось іх вынікі: БАТЭ (Барысаў) – "Тарпеда-БелАЗ" (Жодзіна) – 2:1, "Мінск" – "Шахцёр" (Салігорск) – 0:0, "Дынама" (Мінск) – "Тарпеда" (Мінск) – 1:0, "Дынама" (Брэст) – "Нёман" (Гродна) – 1:0, "Віцебск" – "Гомель" – 1:0, "Смалявічы" – "Прамень" (Мінск) – 1:1, "Слуцк" – "Гарадзея" – 1:0.

Турнірнае становішча

Каманды	Гульні	Выйгрышы	Нічыі	Паражэнні	Мячы	Ачкі
БАТЭ	15	12	2	1	25–8	38
Дынама (Мн)	15	10	4	1	20–7	34
Віцебск	15	9	4	2	20–9	31
Шахцёр	15	8	5	2	16–5	29
Слуцк	15	8	3	4	18–10	27
Дынама (Бр)	15	6	7	2	27–17	25
Нёман	15	7	4	4	16–13	25
Тарпеда-БелАЗ	15	7	3	5	15–11	24
Іслач	14	3	6	5	8–13	15
Смалявічы	15	3	5	7	11–14	14
Мінск	15	2	6	7	15–19	12
Прамень	15	2	4	9	11–25	10
Тарпеда	15	2	4	9	6–19	10
Гомель	15	2	4	9	6–21	10
Днепр	14	2	4	8	8–19	10
Гарадзея	15	1	5	9	9–21	8

P.S. *У табліцы не ўлічаны вынік матча паміж "Дняпром" і "Іслачу", які адбыўся ўчора вечарам.*

ПРЫВАТНАЕ ЖЫЦЦЁ

Адпачынак жонкі дэпутата

Жонка славутага беларускага спартсмена, алімпійскага чэмпіёна па фрыстайле, а цяпер індывідуальнага прадпрымальніка і дэпутата Мінскага гарадскога Савета **Аляксея Грышына Святлана Рудалава** – актыўны карыстальнік сацыяльных сетак. У адрозненне, дарэчы, ад мужа. Святлана пастаянна выстаўляе ў інтэрнэце свае новыя фатаграфіі – і часцей з адпачынку.

Так, напрыканцы красавіка – на пачатку мая Грышына-Рудалава дзялілася сваімі ўражаннямі ад адпачынку ў Аб'яднаных Арабскіх Эміратах. На фота з пляжаў Дубая Святлана, у мінулыі паспяховая гімнастка, выглядала надзвычай прыгожа. Формам мамы дваіх дзяцей пазайздросціць любая жанчына! А на днях жонка дэпутата Аляксея Грышына падзялілася ўражаннямі ад адпачынку ў Італіі. Пасля наведвання Мілана, мяркуючы па яе фота ў сацсетках, Рудалава-Грышына перабралася на ўзбярэжжа Лігурыйскага мора – аднаго з самых прыгожых рэгіёнаў Італіі. Ці адпачывае разам са Святланай яе муж – не вядома. Як правіла, на сваіх старонках у сацсетках Святлана не публікуе сямейныя фота, а толькі тыя, дзе яна адна.

Напэўна, Святлана Грышына-Рудалава можа сабе дазволіць часты адпачынак за мяжой. Цяпер яе муж – паспяховы бізнесмен. У 2016 годзе даход Аляксея Грышына склаў 320.585,17 рубля – больш за 150 тысяч долараў па афіцыйным курсе. Гэта стала вядома падчас перадвыбарнай кампаніі ў мясцовыя Саветы, якія адбыліся ў лютым мінулага года. Аляксей Грышын балатаваўся ў Мінгарсавет, і інфармацыя пра ягоны прыбытак за 2016 год была размешча на сайце Мінскага гарадскога выканаўчага камітэта.

Святлана Рудалава і Аляксей Грышын пабраліся шлюбам у 2011 годзе. У пары падрастаюць дзве дачкі – сямігадовая Сафія і Арына, якой у маі споўнілася тры годзікі.

Вольга ГРЫНЯВІЦКАЯ.

Адрас рэдакцыі: 220030 Мінск, вул.Энгельса, 34а.
Прыёмная: тэл./факс (017) 328-68-71.
Рэкламны аддзел (017) 328-66-09.
nvonlineinfo@gmail.com http://www.nv-online.info

Падпісныя індэксы:
63222 – для індывідуальных падпісчыкаў,
632222 – для прадпрыемстваў і арганізацый.

Заснавальнік і галоўны рэдактар Іосіф Паўлавіч СЯРЭДЗІЧ

Паколькі ў рэдакцыі няма магчымасці рэцэнзаваць і вяртаць нявыкарыстаныя матэрыялы, яна пакідае права ўступаць у перапіску за сабой. За інфармацыю, размешчаную ў рэкламных аб'явах, рэдакцыя не адказвае. Могуць друкавацца матэрыялы, у якіх пазіцыя аўтараў не падзяляецца газетай. Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі сродку масавай інфармацыі №947 ад 6 студзеня 2010 г. выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь (пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі №224 ад 6 сакавіка 2000 г.). Надрукавана ў друкарні дзяржаўнага прадпрыемства «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП №02330/106 ад 30.04.2004. Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Падпісана ў друк 09.07.2018 у 17.00. Аб'ём 4 друк. аркушы. Тыраж 23 015 экз. Заказ № 2603.